

František Novotný:

BRADBURYHO STÍN

1)
Jakmile Voronov ohlásil složení záchranné výpravy, vypukla hádka. "Norton je můj kámoš, táhnem to spolu už nějaký pátek," řval Björn a zmítal se v popruzích jako skutečný medvěd, právě lapený do tenat, "a nestrpím, aby ho šel zachraňovat nějaký pól z východu. To jste celí vy, všiví komoši," hrozil Voronovovi mohutnou pěstí, škrtící se v objetí vlněné manžety podskafandrové kombinézy, "vždycky si vyberete někoho z toho vašeho zparchantěného bloku!"

Jíří Vltava mlčel a klidně pozoroval zuřícího Švéda, zavěšeného na válcové stěně motýlkárny šikmo pod ním. Nebo nad ním? Těžko rozhodnout v prostoru, který obíhá ve výši sto osmdesát kilometrů nad povrchem Marsu. Mlčel, ač příčinou Björnova vzteku byl on. Konečně velitelem expedice je Děmjan, a je tedy na něm, aby obhájil své rozhodnutí, usoudil, a nevzrušen sledoval, jak sliny z úst prskajícího Švéda, proměněné v dokonale šedobílé kuličky, letí v mraku napříč nejstarší částí družice Sagan -- prý pochází ještě z nějakého Voschodu nebo Miru -- a pokoušel se uhádnout jeho trajektorii, tedy který z mužů, přišpendlených naproti, zmokne. Mohl by to být Jacques, malý Kanadán.

"Ty velké, bílé prase," zaječel Jacques, i jemu již bylo jasné, že přehánce neunikne, a zpod ofiny drátovitých černých vlasů vrhl vzteklý pohled na Skandinávce, "co si, sakra, myslíš, kdo je zvědavce na tvoje flusance?!" a schválně plivl na Björna zpět.

Jako by to byl signál, na něj všichni čekali, válec motýlkárny se přes celý průměr čtyř metrů rozduňel rykem zlostných výkřiků. Björn řval jako tur, že toho kanadského skrčka zabije, jiní spílali jemu, a Jacquesovi nepřátelé zase jim. Až na Voronova a Vltavu. Ti mlčeli. Vzduch zkalněl vířícím smetím a množícím se kapičkami slin a vzniklou mlhovinu protínaly čím dál tím častěji velké projektily zpěněných kuliček, stále více mužů začalo po sobě prostě plivat. Vltava, chráně si obličej před lepkavým deštěm, se zájmem sledoval Arnolda Kuntze, kterak se zlomyslným úsměvem střídavě obšťastňuje jak Jacques, tak i Björna. Měl dobrou mušku.

Geologická expedice Areolog II trvala příliš dlouho. Po půlroční cestě její příslušníci dalších sedm měsíců harcovali na tancích nebo kráčeli v nitru šerpů po pustých pláních Marsu, hledali a někdy i nacházeli rudné žíly s ložiska, podzemní jezera nebo prameny vody a nechávali od palubních počítačů kreslit jejich mapy, obklopeni vražedným mrazem a něčím, což bylo spíše nepovedeným vakuem než atmosférou. Přes sedm měsíců si ničili plíce kovové chutnající kyslíkem, marně snili o koupeli, pot a tělní maz si stírali chomáči vaty namočené v lihu, a při tělesné potřebě si na sebe navlékali nechtuté přístroje, podobné středověkým mučícím nástrojům. Měli už všeho po krk, i sebe samých. Vytvářely se mezi nimi chorobně nenávisti i náklonnosti, vytahovaly se na světlo rasové a národnostní předsudky, z hrobů se vykopávaly dávno pohřbené politické krivdy.

A právě v okamžiku, když už až na jeden byly všechny

týmy staženy z povrchu, když se všichni jako malé děti těšili na návrat, na přilet transpo.tního planetoletu, ohlásil Laponec Keimi Ratanen zmizení svého partnera, amerického zástupce velitele expedice. To oni, nejspolehlivější sensibillové, tvořili poslední ještě neevakuovaný tým.

Příkopy Marinerů. Nejpodivnější útvar na Marsu. Norton tam musel něco najít. Nebo něco si našlo jeho, napadla Vltavu bláznivá myšlenka. A musel tam jít najisto. Proč by jinak požádal Děmjana Voronova o ten týden navíc a místo Björna poprosil Keimiho, aby šel s ním? I ten laponský šaman musel něco tušit, zdáhal se a těsně před sestupem dlouho čistil a olejoval tu svou směšnou pušku, kterou všude tahá s sebou, ač v těch mrazech, co panují dole, je téměř k ničemu. A stejně dole nebylo nic, absolutně nic, na co by se dalo střílet. Směšný chlapík, ten Ratanen.

Zítřejší dvojici končil termín, za osmnáct hodin se měli připojit k ostatním a dalších šedesát pět hodin si tříděním materiálu krátit čekání na "Skytrain". S planetoletem již byli v přímém rádiovém spojení. Místo toho zavolal vyděšený Ratanen. Mel Norton se před patnácti hodinami ztratil v Tithoniově rokli. Polkl ho zkamenělý duch, doslova hlásil Ratanen vysílačkou. Má ještě na šest hodin kyslík, potvrdil, ale on ho sám hledat nepůjde. Ať přiletí někdo na pomoc, sám má strach...

Čeho se mohl Keimi tak vyděsit, vždyť to byl pastevec sobů, sepjatý s přírodou jako nikdo jiný z expedice, lovec, který nejen že zastřelil pěknou řádku vlků, leč také ledních medvědů, neboť byl jedním z expertů, jež pomáhali likvidovat jejich invazi do severního Norska, když ty drzé a přemnožené šelmy přišly na to, že je snadnější se živit odpady ve městech než lovit tuleně v Severním ledovém oceánu. Uměl výtečně naslouchat přírodě, a proto byl vlastně najat. Jeden z nejlepších proutkařů a hledačů vody na Zemi. A tady také, přemítal Vltava, Ratanenovo marské podzemní jezero je již nesmazatelnou skutečností, řádně zaznačenou na mapách expedice. Planeta bude kolonizována, nic tomu nezabrání, zatoulával se Vltava v myšlenkách čím dál tím více, když rozvášněné hlasy v motýlkárně přehlušili jediný mocný zvuk. Jekot poplachové sirény.

Tucet obličejů ztuhlo v přihlouplých grimasách s potvřenými ústy a ustrašenými očima, gestikulující ruce a nohy rázem poklesly, jako když se loutkám přízrakově ovládací nitě. Nyní všichni skutečně připomínali motýly, šachovnicově přišpendlené řemením postrojů po celé válcové ploše družicové zasedačky. Té podivné zasedačky bez židlí a stůlů.

"Jak je vám všem známo," vyhlásil Voronov ponuře, když vypnul sirénu, "velitel expedice zodpovídá jenom správní radě, takže Björne, až se vrátíme, můžeš si stěžovat ředitelům. Ale dolů se mnou poletí Džordž," dořekl tvrdě a letmo zavadil pohledem o Vltavu. "Jestli jste si totiž nevšimli, je z vás jediný, kdo má ještě nervy v pořádku."

Expedice Areolog II nebyla žádným vědecky dobročinným podnikem. Šlo o peníze. A to všem. Jak organizací NASA, EŠA a Sovkostorgu - upsaly kapitál a očekávaly, že se jim bohatě vrátí v podobě areologických map s početnými nalezišti -- tak členům výpravy. Ať už proutkařům sensibílům, či technikům přístrojářům Björnova typu, kterým se zase jednalo o vyšší prémii.

Každý jel na vlastní triko, či vlastně dvojtriko, zásadně se pracovalo ve dvojicích, a Vltavu napadlo, zda tohle nebylo příčinou Švéдова vzteku.

O tom, že Björn je neurvalý hulvát, po těch sedmi měsících již nikdo nepochyboval, a před týdnem ho hodil přes palubu i Mel, jeho dlouholetý partner, se kterým pracoval již na Luně. Stejně se každý v branži divil, co ty dva spojuje. Norton byl jemný kultivovaný člověk, nadaný sensibíl, milovník barokní hudby a vášnivý čtenář. Jedině on, s výjimkou Vltavy, si přitáhl na Mars pár skutečných knížek, a oba proto přijdou o slušnou sumu, až jim budou z vyplácené prémii strhávat poplatek za dopravu osobních věcí.

Naproti tomu švédský prospektor četl maximálně comics a na otázku, kdo byl Amadeus Mozart, by pravděpodobně odpověděl, že snad vynálezce nového typu vrtáku pro rychloběr měsíčních hornin. To bylo totiž jediné, o co se Björn mimo ženských skutečně zajímal. Sondy, vrtáky, magnetometry a terrametry, seismografy, spinoskopy, nukleární zářiče, multispektrální kamery a všechno to nádobíčko, kterým se dají pítvat kameny zblízka i z dálky a zkoumat horniny do stakilometrových hloubek, to vše měl v malíku. Uměl udržovat tyto vesměs citlivé stroječky v perfektním stavu i za podmínek, při nichž by pozemský servisní technik zešedivěl. Také se netajil, že má rád peníze, šestimístné konto v bance je ta správná životní jistota a s Melem je na nejlepší cestě, často prohlašoval, jak tohoto cíle dosáhnout.

Děmjan elegantně proplul posledním uzávěrem a Vltava přestal myslet na Björnovu lásku k penězům. Následoval velitele do přechodové komory. Byl to dvacet metrů dlouhý válcovitý prostor, vlastně studna, kde proti sobě se nacházely dvě symetricky umístěné dvojice mohutných, kónusovitě vystupujících uzávěrů, velice podobných tomu, jímž se do komory protáhli. Zatímco Voronov pomalu plachtil v ose studny do její hlubší části, Vltava se otočil čelem k vstupnímu průlezu, ukotvil nohy do držáků, přiklopil vypouklý poklop na kruhovou osazenou přírubu a pečlivě dotáhl volant šroubového uzávěru. Vždy za sebou zavírej, znělo první příkázání bezpečnostního desatera.

"Oba šerpy jsou OK, šéfe," zaslechl Jacquesovo hlášení, když i on doplul k zadní dvojici uzávěrů. Jejich sférická víka byla odklopena a odhalovala krátkými zářivkami osvětlené vnitřky spojovacích šachet. Za nimi, úplně na dně přechodové komory, byl zavěšen Björn a poklízěl kabely testorů. Ovjely se kolem něho jako hadi okolo Laokoonta. Vida, pomyslně si Vltava, už to překousl. Clověk se sotva stačí převléci, sbalit si pro strýčka příhodu pár věcí -- depilační krém, ústní a tělní dezodorant, jedno dvě balení gumoplastových trchtýchů, toho toaletního papíru kosmonautů, pár ručníků a lihových utěrek -- a Björn už testuje. Ať je jaký je, je přece jenom profesionál.

"Provozní hmoty doplněny na normu, kyslíku dvě stě procent," hlásil dál Jacques a vypínal již nepotřebné testery. Jejich obrazovky, umístěné na konzolách vedle uzávěrů, postupně hasly. Voronov se bez řečí začal soukat do připraveného skafandru a Björn mu připlul na pomoc. Jacques zase asistoval Vltavovi. Jeho plochá tvář s rozpláceným nosem, zděděným spíše po eskymácích než indiánských předcích, byla zcela bezvýrazná, avšak páska s navigačním vzorem kolem čela vyjadřovala jeho protest, hlásala jeho rasovou hrdost. A také nevědomost. Loviště jeho skutečných indiánských předků ležela totiž tisíce kilometrů na sever od teritoria Navajů. Přesto páska, již značně ušmudlanou, nosil vždy, když se domníval, že mu "bílé tváře" ukrivdily. Já jsem Indián a Eskymák a ne Kanadčan, tvrdil neústupně v hádkách, které v posledních čtrnácti dnech propukaly stále častěji. Obvykle se dostal do sporu právě s Björnem, světlovasým a hromotlукým vikingem, jako by se v jejich genech probudila tisíc let stará vzpomínka na boje, jimiž se jejich předkové nemilosrdně hubili ve Vinlandu.

Teď oba mlčeli a úspornými pohyby vykonávali to, co vykonáno být muselo. Jako profesionálové znali řemeslo do posledního šroubku, do poslední přezky, jež právě dopínali na Voronovově a Vltavově skafandru. Stále, když bylo třeba,, dokázali vypnout své emoce.

Konečně byli oba členové záchranného týmu uvěznění v pozlacených nádherách za dva milióny dolarů a mohli z prostoru přístupné komory vstoupit do šerpu 02 a 03.

Oba stroje, univerzální dopravní prostředky a manipulátory v jednom, byly zvnějšku zavěšeny na modul komory, přiléhaly k ní těsně svými břichy, aby vstup do jejich nitra, jakýsi pupeční otvor, se kryl se spojovací šachtou uzávěru.

Vyrábělo je japonskoamerické konsorcium pod komplikovaným označením Single Handed Erected Robotic Pacer, leč každý, mechanik firmy počínaje, je podle počátečních písmen zkráceně nazýval šerpy. Byli skutečně silní a spolehliví jako ti himalajští nosiči. Samozřejmě že tato jednomístná vzpřímená robotická kráčedla dokázala víc než jenom chodit. Byť s jistým omezením byla schopna i létat, sestupovat z nízkých oběžných drah a zase se na ně vracet, přistávat a startovat za různých režimů, kolmo, z rampy nebo vodorovně po dráze.

Jejich konstrukce se v podstatě skládala z těchže částí jako lidské tělo. Na plochý trup, obsahující úplně vespod, v břichu, strojovnu s reaktorem, nad ní v hrudi obytný prostor, jenž přecházel kupolí z pancéřového skla přímo do hlavy, byl na spodních kulových čepch zavěšen pár mohutných noh, na horních pak dvě pákovité paže, zakončené v základním provedení čtyřprstými manipulátory se zdvihem patnácti tun. V prosklené kopuli hlavy se nacházelo ovládací stanoviště, operátorský kokpit s křeslem, navigačním a zajišťovacím displejem palubního počítače, reproduktory a mikrofony spojových soustav a interkomů a centrální panel, plný ovládacích tlačítek, kontrolů a ukazatelů početných senzorů. Z panelu se také daly vysunout náramky a okovy -- skutečně vystižené přezdívkou pro klešťové snímače, do nichž musel operátor upnout ruce a nohy, když chtěl šerpu řídit ručně.

U zádové stěny trupu, tam, kde člověk má páteř, se táhl žebřík, vlastně jenom stupačky, vetknuté do samonosného pláště stroje. Zhruba v místech bránice je přerušována přepážka s tlakutěsným poklopem. Tvořila podlahu obytného prostoru, obdélkovité kobky se sklápecím lehátkem, skříňkou na osobní věci, mrazícím boxem s potravinami, mikrovlnným ohřívacem a kontrolním monitorem počítače. A také se skříní toalety, které se neřeklo jinak než železná panna. Z ní pak ústl na žádou

stranu šerpu nouzový únikový otvor, jenž se dal použít i k nakonektování tak zvaného P-batohu. Ke kráčedlu byla vyvinuta unifikovaná řada zádových nástaveb, pro které se vžil označení batoh. Šestý člen řady zkonstruovali jako jednomístný obytný prostor s nezávislou jednotkou obnovy životního prostředí. Říkalo se mu personální batoh, P-batoh, a právě v něm očekával dole Ratanen přilet záchranné výpravy.

Někdo z nás si ho bude muset vzít na záda, předbíhal Vltava události, když se opatrně protahoval šachtou, přilbu společně s rukavicemi zavěšenou u pasu. V nitru šerpu ho přivítal pach rozehřátého oleje a ona nedefinovatelná vůně vzduchu, ohřátého odpadním teplem elektrických součástek. Ve tváři pocítil vlažný průvan, vystupující ze změti plunžrových čerpadel, kompresorů, servomotorů, rozvodů hydraulické kapaliny s červenožluté kroužkovaných hadů elektroinstalace. Jedině jejich ostré barvy, kde kombinace kroužků kódovaly jednotlivé vodiče, byly k rozeznání v příšeří strojovny.

Špičkami skafandrových bot se jemně odrazil od vypouklého víka reaktorové nádoby -- tvořilo podlahu strojovny -- a začal ručkovat po chytech žebříku napříč stíněným prostorem mezi agregáty. U hrudní přepážky odjistil západky průvlaků a protáhl se do obytné kobky. Opět průvlak zajistil, odepnul od zad kontejner s osobními věcmi a zasekl jej do pérových držáků v mezeře mezi skříní toalety a mrazícím boxem. Udělal to vláčným, tisíckrát opakovaným pohybem a téměř plynule pokračoval zvlhru do kokpitu jako zlatý vorvaň, který spěchá k hladině, aby se mohl nadechnout. Stupy s madly, vedly k operátorskému křeslu, trčícím jako mořský útes do prostoru kopule, nepotřeboval. Přetočil se kolem operádra, nohama zavdil o pancéřové zasklení a měl trochu potíže ustabilizovat příliš rychlý pohyb. Konečně se připoutal.

Rukou přešel po řadě přepínačů a centrální panel před ním ožil.

"Nula trojka připravena," ohlásil se řídicímu centru.

"Let po paprsku, padesát hektometrů za nula dvojkou, dynamické přistání," rozvážně promluvil reproduktor pod navigačním displejem Kuntzovým hlasem, "start za dvacet sekund, odpočítávání již běží. Zlom vaz, Džordži," a Vltava tiše žasl, jak je najednou ten arrogantní Němec pokorný a zdvořilý.

Vrhl pohled ven, pancéřovými skly kopule.

Ano, v tom to bylo. Arnold vidí přece na obrazovkách totéž. Jako vždy ho i nyní uchvátí velkolepá nádhera vesmíru. Mars, ani jeho měsíce neviděl. Planeta byla někde pod ním, toliko narudlá záře, v níž se strašidelně rýsoval propletenec trub, krátkých i dlouhých válců, mřížových konstrukcí,, anténních stožárů a ramen, vypouštěcích katapultů a lapacích plošin, výměňkových a slunečních panelů a přístrojových pyramid -- tedy stanice Sagan -- prozrazovala její přítomnost.

Pohlédl zvlhru, kde nad jeho hlavou zářily nesčetné roje hvězd. Prostor, jenž je vyplněn šumotem andělských křídél, prostor, kde není místo pro lidskou nízkost. Jednou si konečně musí udělat čas a vyhledat, odkud pochylil to přirovnání, zda od Byrona nebo do Shelleyho, opět si sliboval.

"...devět, osm, sedm," proboha, odpočítávání, teprve nyní postřehl soprán tety Nancy, za chvíličky se odpojí od stanice. Musí ještě přetočit křeslo. Šerp poletí hlavou dopředu, paže složený k tělu, aby vznikly plochy pro aerodynamické řízení. Těž dolní končetiny jsou přetočeny o sto osmdesát stupňů pod trup, u lidí to dokáží toliko umělci s uvolněnými klouby, takže tah raketových motorů, zabudovaných do stehenních dílů, bude působit v těžišti. A jelikož lýtkové díly, vlastně přistávací lyže, jsou harmonikovitě zase sklopeny pod motory, žhavým plynům, které za okamžik začnou proudit z výstupních trysek, nebude nic vadit při práci. Šerp přechodně pozbyl své podoby s člověkem -- přešel do druhé podoby, do konfigurace dvoumotorového raketoplánu s pilotem v samé špičce.

"...tři, dva, jedna, start," oznámil počítač starostlivým ženským hlasem, navozujícím představu přísné, leč laskavé tety -- proto ta přezdívkou -- a hvězdy vně kopule se pohnuly. Potrubní propletenec Saganu se propadl kamsi dozadu, Vltava na okamžik pocítil svou váhu a bublinu kopule zalehl obrovitý rudohnědý srpek.

Ping, ping, ping, dokazoval reproduktor, že šerp je v ose radarového paprsku a tedy na stanovené dráze, a Vltava postřehl před sebou a jakoby trošku nad hlavou malý bod. To byl Děmjanova nula dvojka. Odlétaly od ní drobounké jiskřičky ohně, když dva plamenné meče, které prosekly prostor vedle kopule, oslnily jeho zrak a šklubly tělem, prozradily Vltavovi, že i jeho šerp brzdí.

Zamrkala kontrolka radiové výzvy a Vltava přepnul na kanál D.

"To ti to ale trvalo," ozval se z reproduktoru Děmjan.

"Nemáme moc času, za deset minut sedáme. Máš čistý příjem?"

projevil náčelník péči, leč Vltava se nenamáhal odpovědět. Místo toho se předklonil v křesle na plnou délku poutacích popruhů, zatápal pravou rukou pod konzolou vysílače a povolil několik konektorů. Kanál D byl nyní chráněn proti odposlechu a automatickému záznamu i na jeho straně.

"Teď už ano," odpověděl sluhovým heslem. Dělal to často, nikdo si nelibuje v tom, aby každý zvuk, který vydá, a to nejen mluvivdu, byl monitorován. "O co se jedná, Děmjane?"

"Mluvil jsem s Ratanem ještě jednou. Přes SPOJ 3."

Chráněná soukromá linka mezi velitelem a jeho zástupcem, uvědomil si Vltava. "Napojil mě na Nortona. Vlastně na nahrany vzkaz, starý deset hodin. Vypadá to, že mu nic není, rozumíš, že jen trpí nějakou duševní poruchou, a proto nechci, aby z naší akce existoval autentický záznam. Pak to nějak sesmolíme..."

"Co mu teda vlastně je?"

"Odmítá se vrátit. Řekl mi .. vlastně Ratenenovi řekl, že uvázl v Bradburyho stínu..."

"V čem?"

"V Bradburyho stínu," pečlivě zopakoval Děmjánův hlas. "Že prý je to nejsenzacejší objev v dějinách lidstva a že prý ty budeš vědět, o co se jedná, máš prý tu knihu s sebou. To je skutečný důvod, proč jsem trval na tobě, na tvé účasti v záchranné výpravě. Řekni, víš, co to je ten Bradburyho stín? Já to jakživ neslyšel. Nechce se mi věřit, že by se Mel zbláznil."

Kopuli šerpu prošlehl blesk. Ohnivý kroužek propálil sametovou čern před čelním sklem a sluneční paprsky se na hranách čírého bloku rozložily do spektrálních proužků--vzorkovnice barev, jež vytrhly předměty v kokpitu z jejich stínovitě šedi. Objevily se ostře zelené pruhy tmelu, jimiž byla jednotlivá pancéřová skla těsněna v leštěných nerezových rámech, prozradily se tmavomodré pulty s hranami obloženými měkkým žlutým pěnoplastikem, slunce orýsovalo rámování kopule i na zadní stěnu, pokrytou vínově červenou koženkou.

"Snad myslíš Mart'anskou kroniku. Mel u mě viděl její český překlad. Napsal ji více než před sto lety americký básník Bradbury jako vizi o americké invazi na Mars. Vlastně je to Wells naruby. Ale pokud si dobře vzpomínám, není tam řeč o žádném stínu -- o ničem, co by se dalo nazvat Bradburyho stínem. Co přesně Mel vzkázal?"

Aby mi Ratanen vyřídil, že uvázl v Bradburyho stínu. Že neví, jestli najde sílu, aby z něho vyšel. Že neví, co se stane, když do stínu vstoupí další lidé. Ať počkáme, až si to přebere a zjistí, co za tím je. Že se ozve za deset hodin. Už se neozval a Ratanen oficiálně spustil poplach.

Serp se opět škabavě otfásl intenzivním brzděním a i za žebrovím kopule se počaly rozvíjet barvy. Dosavadní čern ožila fialovými odstíny a poté matnější hvězdy provedly čelem vzad a Vltavy se zmocnil pocit, že pomalu padá do obrovského měděného kotle. Opatřebeného kotle dávnými kosmickými hostinami, popraskaného žárem dávných hvězdných hodokvasů a pokrytého jako neštovičnými jizvami strupy kyzu. Ta největší jizva vpravo vpředu je Olympus a hned za ním, přímo v ose letu, tři další menší vady na kráse -- krátery Arsia, Pavonis a Ascræus. Rovníková oblast západní polokoule Marsu. Na monitoru v zeleně se jiskřící síti souřadnic již pulsoval světelný bod -- radiomajak Nortonova a Ratanenova tábora. Překopíroval se i na navigační obrazovku a žlutá křivka sestupu u něho končila.

"To mi, bohužel, nic neříká, nevím, co myslí Norton tím termínem," bezradně řekl Vltava.

"Vlastní fáze sestupu, do cílové oblasti zbývá tisíc pět set kilometrů, výška čtyřicet," vmísila se teta Nancy a nemínila již umlknout. Museli rozmluvu ukončit, Vltava slyšel i hlubší hlas, jak se u Děmjana rozštěbetala altem jeho teta.

"Šikmá vzdálenost tisíc, výška třicet," zvonil vítězně soprán palubního počítače a Vltava měl bláznivý dojem, že šerp zabloudil do obří jeskyně s cihlovým stropem, který se mu řítí na hlavu. Leč tato představa trvala pouhý okamžik, neboť jako v grafických hříčkách Eschera se vše převrátilo, nahore bylo dole a naopak. Cihlová klenba se změnila v podlahu, na kterou po zádech padal. Vyvolalo to silnou závrat, Vltavovi připadalo, že opět prožívá jeden z těch hrůzných létacích snů, jaké ho sužovaly v dětství. Musel zavřít oči.

Zvenku zaznívaly zvuky trhaného balícího papíru a šerp se nepravdělně otfásl. Průvodní jevy přistávání v atmosféře, a když byl schopen otevřít oči, uviděl i standardní pyrotechnické efekty, doplněné o výšlehy plamenů z brzdících trysek. Poté ho naopak přirazilo zrychlení do křesla, cihlová plocha za klenbovím kopule zarotovala, a jakmile opět stanula, rozprukla se v ohromnou jizvu, v celou spleť jizev.

"Základní poloha pro dynamické přistání, vzdálenost čtyři sta, výška dvacet hektometrů, oprava, oprava, překalibrace, překalibrace, výška padesát," nastavovala tety Nancy nulu výškoměru na dno Kaňonů Marinů, neboť v jednom z nich

ležel tábor těch dvou.

Let šerpu nyní připomínal let nadzvukového letounu s měnitelnou geometrií křídel. Předloktí se odklonila od trupu, aby svými plochami usnadnila aerodynamické řízení, a až následkem poklesu rychlosti přestanou v řídké atmosféře postačovat, zajišťí stabilitu sestupu pomocné raketové motorky, ukryté v zápleštních náramcích.

Stroje se nyní řítily nad povrchem ve stupňovité formaci, ve vzdálenosti padesát metrů. Pod jejich břichy, i když to vlastně byly hřbety s velkými oranžovými a černě lemovanými čísly, proklouzla kruhová hradba kráteru Oudemans, a jako by čekaly pouze na toto, stočily se náhle na sever. Poté za burácení motorů přeskočily jižní větve kaňonů, nazvanou na počest Diovy milenky Io Chasma, a sotva pod sebou zanechaly tuto propast, otevřela se před nimi na okamžik další rokle. Bleskurychlou zatáčkou se do ní snesly a srovnaly do osy. Propadaly se do Tithonium Chasma, na obou stranách kopule se řítily rozervané běhy, do dotyku s povrchem zbývaly sekundy.

"Přistávací lyže vysunuty, rychlost tři sta," hlásila radostně teta Nancy, a opravdu, úprk cihlově rudého povrchu se znatelně zpomalil, byl blizoučko, na dosah ruky, Vltava viděl, jak pod Děmjánovým rozkřizovaným strojem se začínají vyklápět holeně, oba šerpy nyní letěly na úrovni -- a pak v pokleku pokorně přistály na dně Tithoniovy rokle. Na dně kaňonu dvakrát hlubšího a šestkrát širšího, než je Great Canyon v Arizoně--ve státě, kde se narodil nezvěstný Mel Norton.

2)

"Je devět hodin třicet pět minut místního času, venkovní teplota činí mínus čtyřicet dva stupně Celsia, rychlost větru jeden a půl metru za sekundu, západní směr," oznamovala suše teta Nancy a Vltava si připadal jako o víkendů na chalupě, když ráno poslouchá předpověď počasí.

Zvířený písek se již usadil a šerpy přešly z letové do krátkivé podoby. Pruh oblohy, svěšený z obou stran rozeklanými úbočími, měl lososově růžovou barvu, neboť konvekční atmosférické proudy již stačily vynést vzhůru limonitový prach. Slunce se na tom nasládlém nebi rozpíjelo jako vejce na plátku opečené šunky a jeho dopolední paprsky ozařovaly severní, strmější stěnu rokle, k níž oba šerpy rozvázně kráčely dlouhými třímetrovými kroky. Stěna s obnaženými areologickými vrstvami v různých odstínech hnědi a červení připomínala rozříznutý kakaový dort s višňovou náplní a čokoládovou polevou.

"Už vidím tábor," komunikoval Děmján a i Vltava zahlédl pár stříbrných kostek pomocných skladist, lesklou bublinu nafukovacího iglu, avšak hlavně oranžovou kapku P-batohu, na jejímž vrcholku blikající modrý majáček označoval přítomnost člověka. Šamana Ratanena, černoookého mužika s řídkým vousem, laponského pastevce a sensibila ze severu Starého kontinentu, z oblasti, o které jak Norové, tak Finové ani nevědí, komu vlastně patří.

"Vezmeš ho na záda," rozhodl Voronov, korespondovali opět na stíněném kanále D, "nesmíme ztrácet čas, Nortonovi zbývá kyslík na tři hodiny. Ohlásím se ještě, pokud to jde, Kuntzovi do řídicího střediska," připojil. Oba věděli, že na dně kaňonu spojení vysuzuje.

Když stroje v obláčcích cihlového prachu dodusaly k P-batohu, Děmjánův šerp stanul u kapky s modře blyškajícím majáčkem, rozkročil sloupovité nohy a podupáním si ověřil, že vroubkované články chodidel mají pevnou podporu. Pak se mírně předklonil, zasklením zlatě proleskl Voronovův ochranný oblek, a svými čtyřprstými pařáty sevřel ze stran P-batoh. Vltava přiměl svou nula trojku k obratu a nastavil její záda druhému stroji. Oranžová kapka, vetknutá špičatější částí do povrchu, se bez jediného zachvění pozvedla, z dřívku neslyšně odpadly hroudy prachu a Vltava zaslechl slabé skřípění, jak výstupky P-batohu zapadly do zámků na zádech jeho kráčedla.

"Zdravím tě, náčelníku, i tebe, Džordži, můj nosiči, zdravím," rozhodl se Keimi teprve teď připojit na frekvenci. "bylo navysost prozíravé oddělit kanál, na kterém mluvíme," čertví, jak věděl o manipulaci s konektory, "nechtěl bych, aby někdo vlastnil důkaz mého strachu."

"Jakého strachu? Co to meleš, Keimi? A vůbec, kde je vlastně Norton?" spustil Voronov nakvašeně. "Proč jsi ho nepřivedl sám? Co tady vlastně vyvádíte?! Neměl jsem vás poustět dolů. Víš, co to bude stát, zbytečné nasazení dvou šerpů s dynamickým přistáním a se zpětným výstupem do orbitu?"

Oba stroje stály čelem k sobě, operátory dělily pouze dvě tabule skla, takže Vltava jasně viděl, že Voronov se hněvivě dívá kamsi nad jeho hlavu. Otočil se i s křeslem a hned za kopulí spatřil oranžový vrchlík P-batohu. V jeho přední části byl mohutný průzor a za ním, jako ikona ve stříbrném rámu, se rýsoval provinilý Keimiho obličej s řídkou brádkou a povislými

kníry. Jeho černé oči se dívaly skutečně vystrašeně.

"Vždyť jsem ti to, náčelníku, řekl do rádia. Kamenný duch se probudil a Norton je v jeho moci. Obávám se, že ani my tři proti němu nic nevedeme. Jeho síla je strašná, cítím ji až sem. Myslím, že Norton zemře, a možná i jiní," prorokoval Ratanen tiše a jeho hlas byl tak sugestivní, až Vltava cítil, jak mu vlnou dlaně.

"Co víš o Bradburyho stínu? Co to vlastně je?" vyslyšel Děmjan Keimiho nahněvaně dál.

"To je stín toho ducha. Začíná támhle, za ohybem, pod tou skálou ve tvaru králíka. Proto jsme ji s Melem začali říkat Králíčí skála. On tam odešel už včera ráno. Napřed tady cosi tři dny měřil a pak šel k duchovi. Naposledy se ozval včera pozdě večer. Že našel jádro. Jádro Bradburyho stínu a že se jde na ně podívat. Tak to řekl. A že bude obtížné se vrátit, že neví, jestli to dokáže. Že se za deset hodin ozve a ať si nedělám starosti. Už se neozval, ale to přece, Děmjane, víš. Poslal jsem ti přece Melovou linkou jeho záznam. Napřed jsem chtěl jít za ním, ale ručně bych moc kyslíku nepobral. A mám strach. Mám malou sílu a takovou předtuchu. Ten duch je příliš mocný. A potměšilý a zlomyslný," zakýval hlavou v rohate laponské čepici. Přitom se odkryla hlaveň té směšné staré pušky. Zase jí má s sebou, pomyslel si Vltava.

"To zatím stačí," rozhodl Děmjan. "Půjdem. Já první, ty, Džordži, sto metrů za mnou."

Vyrazili.

Severní stěna kaňonu byla náhle velmi blízko. Splyvala s nebe jako našasená opona, zmet' visutých galérií, převisů a balkónů, čísel z ní hrozba a Vltava pocítil cizost toho rudého světa s takovou intenzitou jako ještě nikdy. Vybavil se mu český název planety.

Smrtonoš.

Přinese opravdu smrt někomu z nich? I přes domácí teplo, panující v nitru šerpu, se zachvěl.

"Tady se ještě nemusíš bát, Džordži," zahovořil reproduktor Keimiho hlasem, "stín začíná až za Králíčí skálou."

"Nekecejte!" napomenul je sto metrů vzdálený Děmjan. I on propadl nervozinervozitě.

Dál již posádky kráčedel mlčely. Až k čedičovému ostrohu, jehož černošedý zoban přehrazoval výhled. Čněl do plochého cihlového dna kaňonu jako silueta čichajícího králíka se sklopenými slechy. Před ostrohem ležela hluboká návěj limonitového prachu od poslední písečné bouře a Děmjanův šerp připojil své otisky ke dvacet čtyři hodiny staré Nortonově stopě. Důkaz, že tudy šel. Na úrovni skály, teď již vůbec nepřipomínala králíčí hlavu, Voronov svůj stroj zastavil a čekal na Vltavu.

Zvířený prach se v třetinové gravitaci jenom pozvolna usazoval a stojícímu šerpu z něho vycínila toliko horní třetina trupu. Řídká atmosféra, odpovídající pozemské ve výši devadesáti pěti kilometrů, způsobovala, že se prachové částice lepily na povrch strojů, takže oba šerpy, když stanuly bok po boku, připomínaly řezníky, zacákané až k pasu krví.

Za ostřím skály se otevřel pohled do další části Tithoniovy rokle. A byl to pohled impozantní.

Jako všude i zde ploché dno svíraly boční svahy, avšak severní nebyl dvojnásobně obvyklou soustavou teras -- na jeho místě se asi v deseti kilometrech tyčila gigantická, téměř jednolitá plotna až kamsi do růžového nebe. Bylo obtížné od ní odtrhnout oči, a Vltava si uvědomil, že tahle jako pílnoční tygr sedě a černě žíhaná stěna musí být vysoká nejméně tři kilometry.

"Džordži, co ti hlásí čidla?"

"Nic," odpověděl, když přešel zrakem obrazovky.

"Mně taky nic," připustil Děmjan. "Přepni na dalekohled a vezmi si dno. Já беру stěnu."

Jeden dotek klávesy a na přehledovém displeji naskočil zvětšený obraz limonitového dna rokle. Již tento fakt byl záhadou. Jak to, že zde, tři kilometry pod úrovní marských planin, se nachází tatáž hornina jako nahoře? Jak vlastně vznikla soustava Kaňonů Marinerů, když sopečná činnost a vodní eroze jsou právě tímto faktem vyloučeny? Jedinou rozumnou odpověď nabízelá teorie "vtlačení", ale kdo nebo co a proč vtlačil či vtlačilo, také nedokázala zodpovědět.

Kamera věřovitě snímala čím dál tím vzdálenější pruhy cihlově červeného dna rokle, přejížděla od terasovitého jižního břehu až do stínu k úpatí obří stěny, kde se jako přiboj bíle třpytil pruh jinovatky. A právě tam, na pokraji návěje z krystalků oxidu uhličitého, při třetím kyvu kamery, Vltava cosi zahlédl. Něco se tam pohybovalo.

Chtl přepnout na větší zvětšení, když ucítil, že se cosi dotklo jeho nohy. Prudce sebou škubl a vyděšeně sklonil hlavu. S úlekem civěl do metr vzdáleného skřítkovského obličejce. Těsně pod jeho křeslem, na příchled žebříku vedoucího do kokpitu stál Keimi a provinile se usmíval.

"Promiň, že jsem tě polekal, ale já už nevydržím být sám.

Ve dvou nám bude líp, uvidíš," dořekl a uhladil si volnou rukou rozčeženou mandarínskou bradku. Vltava se beze slova předklonil a Ratanen se protáhl za něho, aby se obkročmo usadil na válcovém držáku křesla. Jedině tam se mohl další člověk ve skafandru vecpat. Ještě se ani nestačil uvelebit, když se zepředu ozval reproduktor.

"Proboha!" vykřikl v něm Děmjanův hlas, "podívej se na stěnu! Odměr dvacet osm, náměr třicet dva."

Vltava napřed uložil tetě Nancy do paměti poslední souřadnice nastavení kamery a pak s Ratanenem, dýchajícím mu do týlu, vyt'ukal koordináty, jež mu sdělil Voronov.

Obraz se rozběhl vlevo a přitom plachtily vzhůru. Displej se vyplnil detailem stěny -- balvanitou deskou s úzkou římsou, na které stál šerp. Normanův šerp 01. Část římsy se musela čerstvě utrhnout, vlastně propadnout do nitra, neboť pravá noha stroje visela do prázdna. I patní část levé nohy čněla nad propastí, římsa byla totiž užší než délka článkovitého chodidla. Stroj vlastně visel na manipulátorech, levý pařát vetknut do šikmé trhliny, a pravým svíral trojboký balvan v klenbě nad dírou, která vznikla propadem při zřícení římsy.

Šerp připomínal ukřížovaného Krista. S jedním rozdílem. Byl ke stěně přitisknut hrudí a vystavoval užaslý pohledům záchranné výpravy záda s otevřeným havarijním průlezem. Mrtvě z něho splyvalo lano až na římsu, na její zachovalou část, která vedla do prázdna. Mela nikde vidět nebylo.

"Ta římsa je šest set padesát metrů vysoko," řekl s nevěřícím úžasem Děmjan. "Mel musel vypnout automatiku a při šplhání ovládat šerp ručně. Nikdy bych nevěřil, že je to možné," dodal zmámeně.

Vltava vyt'ukal na klávesnici palubního počítače další akord a obraz začal couvat do dál, displej zachycoval čím dál tím větším plochu stěny, a jak silueta ukřížovaného stroje se zmenšovala a posunovala k hornímu okraji obrazovky a jak se více a více rozevírala propast pod nohama těžkopádného kráčedla, uvědomil si Vltava obudnost situace v plně šíři. Byl to ještě člověk, kdo dokázal dostat pětadvacetitunový stroj do té výše? A kde je jeho operátor teď?

Nadechoval se k otázce, když se ozvala teta Nancy vzrušeným sopránem. "Pohyblivý objekt na souřadnicích dvacet osm, mínus nula pět rozpoznán"

jako -- " v tu chvíli řečový syntetizátor vysadil, jako by si palubní počítač nebyl jist, a se zpožděním dodal, "-- jako člověk."

Ještě než dopadly jeho ruce na klávesnici, zavířil Vltavovi v hlavě roj myšlenek. Odměr objektu je stejný jako odměr šerpu. Zřít se Mel ze stěny? Ale jak by se mohl pohybovat? Pád z více jak půlkilometrové výše se dá těžko přežít i v podmínkách třetinové gravitace.

Konečně na uvolněný displej vhupl obraz.

A pak bylo dlouho ticho. I Děmjan mlčel, maje před očima tentýž obraz, i on se bez dechu díval.

Závěj z krystalů oxidu uhličitého byla v těch místech přerušena haldou balvanů. Ostrých, šedých až do černa, čerstvě odloupených skalních úlomků. A na nich stála žena. Žena ve večerní toaletě tyrkysové barvy. Rytmicky rozpažovala a připazovala nahé paže, otočena čelem ke kamerě. A vůbec jí nevadil padesátistupňový mráz, nebrala ohled ani na to, že se nachází v prostředí, které se od úplného vakua liší toliko bezvýznamnou hodnotou devíti hektopascalů tlaku. Ta žena v toaletě rozvázně signalizovala jejich směrem SOS a jak to vyhlíželo, vůbec si nepřipouštěla, že nad ní se tyčí stěna Tithonium Chasma a ještě výše lososová obloha Marsu.

"Džordži," Děmjan se konečně vzpamatoval. "řekni mi přesně, co vidíš."

"Ženu ve večerních šatech, která signalizuje SOS," odpověděl zajíklavě Vltava a i přes protipotní prádlo cítil praménky potu, stékající mu po zádech.

"Já vidím totéž," přiznal velitel.

Byl to bláznivý pohled a Vltava i přes Děmjanovo potvrzení propadl panice. To se mi zdá, jsme oběma faty morgány, nějakého nejapného Melova vtípu, pokoušel se o logické vysvětlení.

"Ona existuje," ozval se Keimi, na kterého úplně zapomněl, a lačně přes Vltavovo rameno nahlížel do obrazovky, "první z pomocných duchů, který nás vítá."

"Ty ji také vidíš?" optal se Voronov.

"Má tvar ženy," souhlasil Laponec nepřemo, "ale síla je jinde."

"Indikátory?!" ujišťoval se Děmjan chvatně, a po záporné Vltavově odpovědi dodal již klidněji: "Půjdem se tedy podívat blíž na ten tvar ženy."

Stroje vykročily a obraz ženy se plavně zakymácel, jak gyroplošina kamery se zpožděním vyrovnala houpatý chod šerpu.

"Ostrý pokles teploty. Mínius osmdesát šest stupňů," vyjekla náhle vzrušeným aletm Děmjanova teta Nancy. "A ten člověk není člověk," připojila se zděšeným sópránem její kolegyně ve Vitavově šerpu. "Nelze stanovit, nelze stanovit, nelze stanovit..." začala hystericky vykřikovat.

"Stáhni inteligentní kvocient na polovinu!" překřičel Děmjan blábolení Vitavova počítače. "Já už jsem to udělal."

Jediný hmat na centrální panel a teta Nancy, proměněná v bíbečka, zmikla.

Žena musela zpozorovat pohyb strojů, poněvadž nechala poklesnout ruce a vztyčena jako vládkyně hleděla vyčkávavě jejich směrem. Dorazili k ní za deset minut. Cedičová deska se vzpínala přímo nad nimi, římsa i s uvázlými šerpem zmizela kdesi v růžovém nebi, a mohutnost kráček se proměnila v titěrnost hraček. Ze stěny nyní vyzařovala vlebnost a cosi záhadného a božského, vanulo z ní totéž, co člověk pociťuje v chrámu před útesem mlčících varhan, jejichž píšťaly, mizící v závratné výši gotické klenby, jsou svým hlasem skutečným stánkem Božím a ne ten směšný stolek s bílým ubrusem na opačném konci; vnučala posvátnou bázeň a zároveň vzrušené očekávání na okamžik, kdy promluví, kdy zařve Božím hlasem,

Vitava byl ve skrytu duše přesvědčen, že hromada čerstvě zřícených balvanů bude pustá, až k ní dorazí. Leč, když konečně odtrhl pohled od stěny a sklonil hlavu, aby pohlédl dolů nejspodnějším dílem zasklení kopule, srazil se s očima tě ženy. Zatočila se mu hlava a pocítil závrat, jako by byl silně opilý. Shlížel do dokonalého oválu tváře pod korunou rusých vlasů, ozdobených briliantovým řhébenem, obhlížel celou dokonalou postavu, obnažená ramena a pod obloukem perlového náhrdelníku plná nádra, tryskající jako ten nejušlechtlejší kov z hluboce vystříženého židvku. Střihlost pasu byla ještě zvyrazněna bílou krajkovou šerpou, volný cíp krajky splyval jako napěněný vodopád podél záhybů sukne, v jejímž tyrkysu se snoubila modř pozemské oblohy se zelení severských moří. Tváře krásných žen si každý muž pamatuje a Vitava si uvědomil, že i tuhle zrale krásnou dámu odněkud zná. To není možné, se zděšením si pomyslel, a když uviděl, že její karmínové nalíčená ústa se pohnula, reflexivně přepnul na vnější odposlech.

Do nitra šerpu pronikl ženský hlas. Žádné sotva slyšitelné pištivé zvuky, jediné, co se doposud dalo na Marsu zaslechnout, nýbrž jasný lahodný alt, nyní podbarvený úzkostí.

"Pánové, prosím vás, zachraňte mé dítě. Prosím vás, zachraňte mé dítě," opakovala úpěnlivě a přitom si tiskla ruce v krajkových rukavičkách k nádrům gestem všech madon.

"Jistě, madam, uděláme pro vás všechno, ale napřed musíme vystoupit." I přes šokující pohled na tu ženu před šerpem pracoval Děmjanův mozek hladce. Tak se přece ocitl v situaci, o níž již několikrát uvažoval. Jaká pravidla vyplynula z těch úvah? Za prvé se nesmí nechat zaskočit. Pravda, nečekal zrovna lidský fantóm, natož fantóm paní Nortonové, poznal jí hned a věděl o její tragické smrti před lety, v rámci povinnosti velitele expedice ho seznámili s osobními spisy všech účastníků, ale od okamžiku, kdy poprvé vstoupil do vesmíru, uvažoval, jak se zachovat při setkání s něčím neznámým, s něčím nepochopitelným, rozvažoval o vhodných strategiích a taktikách.

Nyní k takovému případu bezpochyby došlo, a bylo tedy nutno stanovit příslušnou strategii a taktiku. Bohužel vstupuje do kontaktu s nevyhodou, druhá strana má pravděpodobně Mela a on se bude muset rozhodovat pod časovým nátlakem. Z toho vyplývá strategie -- musíme napřed najít Nortona a pak jako druhohadý cíl zkoumat neznámý jev. Možná někdo jiný by zaměnil pořadí, avšak on nemůže. Byl natolik sebekritický, aby i věděl proč. Příliš dobře zná historii svého národa, jeho sklon k marnotratnému prolévání krve. Proto pro něho neexistuje větší hodnota než lidský život. Musí zachránit Nortona za každou cenu, na ostatní bude čas až pak. Okamžitě si zvolil i postup, jak toho cíle dosáhnout. Nesmí se nechat vyvést z konceptu, musí učinit to, co jeho protivník nejméně očekává -- chovat se tak, jako by vše bylo normální, jako by bylo běžné, že na bezvzdušném Marsu se při arktickém mrazu pohybují dámy ve večerní róbě, v jaké se chodí na ples k monackému knížeti, dámy, které se bez jakýchkoli technických prostředků napojují na jejich interkomy. Jenom musí doufat, že Džordž i Keimi budou natolik inteligentní, aby se řídili jeho příkladem. Proto nasadit neutrální tón a přívětivý, klidný obličej...

"Jistě, madam, uděláme pro vás všechno, ale napřed musíme vystoupit," musel říci ve svém šerpu Děmjan, jelikož právě tato slova transmitoval reproduktor vzájemného spojení i ve Vitavově stroji. Avšak také je nějak zaslechla ta žena, neboť se vděčně pousmála.

"Vystupujem, chlapi," připojil ještě klidně tlampač Děmjanovým hlasem, avšak Vitava se nehýbal a ohromeně sledoval postavu sestupující půvabně z balvanů. Sklonila se napřed pro stříbromodrou norkovou stólu, přehodila si jí přes obnažená

ramena, konečky prstů uchopila sukni, jemně ji nadzvedla, až se objevily špičky stříbrných střečvíček, a vzápětí kladla jejich vysoké jehlové podpatky na ostré hrany balvanů s takovou jistotou a samozřejmostí, jako by sestupovala po honosném schodišti Metropolitan opery.

Věděl, kdo to je. Před jejich šerpy stanula paní Patricie Nortonová, matka Mela Nortona. Zahlédl její fotografii v Melově kabině v magnetickém držáku na stolku. Již tehdy ho ohromila její krása. "To byla má matka", odpověděl na jeho tázavý pohled olýsalý brýlatý Mel. "Tragicky zahynula před šestnácti lety a tohle je její nejhezčí fotografie", dodal. Nejsm příliš po ní, že, otázal se s matným úsměvem ve své bezvýrazné sovi tváři s vysokým čelem a staromódními brýlemi, a Vitava, ač nebyl sensibil, pochopil, že Mel i nadále žije v jejím stínu, že si nikdy neodpustí svou všednost, kterou tak zklamal její půvab.

"Džordži, máme vystoupit," vytrhl ho z úvah Keimi.

Jeden za druhým pak sestoupili do strojovny, vyprostili z držáků kyslíkové tanky a připnuli si je navzájem na záda. Jakmile si nasadili přilby, pach zahřátého oleje a oceli vystřídala kovová pachut' kyslíku. Vitavovi byla vždy odporná, leč nyní ji přivítal s ulehčením, stejně jako zlověstný sykot unikajícího vzduchu při vyrovnávání tlaků. Jak rád by zůstal u těchto domáckých zvuků a pachů, neboť měly logiku a řád. Nezbyvalo však nic jiného než vystoupit do světa, jenž odporoval všem jeho znalostem, všem lidským zkušenostem.

Serp mezitím poklekl, takže z pupečního otvoru, přestože byl stále ještě tři metry nad úrovní terénu, se dalo pohodlně sestoupit po stehnových dílech jako po šikmé rampě. Děmjan zcela normálně hovořil s paní Nortonovou a pohled na tuto dvojici byl opět pro Vitavu jako direkt pod bradu. Proti sobě stáli zlatý obr s lesklou bublinou místo hlavy a zralá krásná žena s dokonalým make upem, oblečená jako do plesu v opeře.

"... je zavalen tam nahoře v jeskyni. Vysvobodte ho, prosím vás, nechci, aby zahynul," prosila opět dáma ve večerní róbě a její jasný alt nyní zazníval ze sluchátek ISS spojení, kde nemohl být napojen nikdo jiný než oni tři, "vždyt' je to můj syn."

"Jistě, madam, pokusíme se o to, vyprostíme vašeho syna. Ale kde je zavalen, kde je ta jeskyně?" optal se Děmjan zcela vážně a soustředěně.

"Děmjane," zaprotestoval Vitava, byt' s potížením se konečně vymanil z vlivu hypnotické podívaně, "co to tady hraješ?! Přece nemůžeš věřit tady té..., tady tomu..., nevěděl, jak dál."

Žena se obrátila k němu a její velké průzračné zelené oči se zalily slzami: "Pane, vy nechcete pomoci mému..."

"Džordži," Voronov ji neurvale přerušil a Vitava mohl pozorovat jeho přísný obličej za simplexem přilby. "Mel tady někde je a já budu hrát jakoukoli strašidelnou komedii, abych se k němu dostal dřív, než mu dojde kyslík. Když ti to pomůže, ber všechno jako sen! Madam," obrátil se zpět k paní Nortonové. "kde je váš syn?"

"Tam," paní Nortonová pozvedla nahou, medově opálenou paži, masivní platinový náramek se sesmekl až k oblému lokti, a ukázala vzhůru do stěny.

Blížilo se poledne, slunce kulminovalo a právě jeho téměř rovnoběžné paprsky i při nepříznivém úhlu zviditelnily na stěně něco, co by se dalo nazvat jako střelecký terč. Nebo kruhy na vodě. Jako by kdysi cosi do skalní desky udeřilo či na ní explodovalo, roztavilo ji do ruda a zchladilo dříve, než zvlnění, vyvolané tímto nárazem, stačilo opadnout. Nyní byly tyto nepatrné koncentrické vyvýšeniny zvyrazněny hrou světla a stínu a perspektiva je zakreslovala do eliptických oblouků, a právě tam, kde se dal tušit střed těch kružnic, ukazovala ruka v jemné krajkové rukavičce.

"Mluví pravdu," promluvil konečně i Ratanen, který se doposud neustále rozhlížel kolem, jako by ještě někoho čekal, "Norton tam skutečně je. Vím to. Zkamenělý duch ho drží v tlamě. Ona mluví za něho," zlato jeho skafandru odrazilo široký blesk, když naznačil posunek ve směru paní Nortonové. Puška, zavěšená na rameni, mu tím pohybem sklouzla a musel přitáhnout její aramidový řetízek, aby neupadla do hnědočerveného prachu.

"Je tam prostě jeskyně," řekla žena nervózně a úkosem si prohlížela Ratanena, "a moje dítě do ní vlezlo. Její hlas zůstával chladný, i když se zase dívala na Voronova. Přestože jsem ho varovala, at' tam neleze. Ale znáte chlapce. Jsou všichni tak neposlušní..."

"Musíme se s ním spojit," přerhl jí Děmjan řeč. "Keimi, nemůžete se dohodovat jako sensibilové?"

Nový zlatý blesk, jak Ratanen pokrčil rameny: "Je mi líto, ale síla ducha to nedovoluje. Optej se jí."

"Můžeš se zeptat přímo mě, Děmjane. Vítám tě v Bradburyho stínu," zazněl všem třem do sluchátek nepřilíš hluchý hlas. Leč oni měli dojem, že to zaburácel hrom.

3)
"Odkud... jak..." zakoktal se Voronov a pod přílbou otáčel hlavu na všechny strany.

"Neměj strach, tohle nejsou žádné kejkle, nýbrž poctivá pozemská technika. Zapomněl jsi na elektrostrikční komunikátor. Já také. Ozval bych se dřív. Tahle hornina má celkem vyhovující modul pružnosti, takže signál má dostatečnou velikost, aby jej mohl odebrat můj šerp. Slyšel jsem i dupat vašich strojů, ale chvíli mi trvalo, než jsem domluvil jejich počítačům, aby mne připojily na ISS. Nemuseli jste z nich dělat až tak velké blbečky..."

"Kde, Mele, u všech čertů vězíš? A co znamená ta..., ten fantóm?"

"Nefikej jí tak. Je to moje matka. A je sama?"

"Co tím myslíš? Jak sama?"

"Zapomeň na to. Předpokládal jsem, že se to vyvine trochu jinak. No, nechme toho. Jako bych nic nefekl. Už ti Džordž všechno vysvětlil? Apropos, zdravím tě, Džordži. Bylo to přece u tebe, kde jsem viděl Bradburyho Mart'anskou kroniku?"

"Nevzpomínám si, že by se tam psalo o nějakém stínu," vyhrkl Vltava. Nerozuměl již vůbec ničemu.

"Jen si vzpomeň na osud druhé výpravy. Co každý z nich našel na Marsu. To si přece pamatuješ. Vždyť vidíš, co jsem našel já..."

"Poslyš, Nortone, už toho mám dost," Děmjánův hlas zněl nyní rozněvaně. "Přestaň žvanit o knížkách a řekni přesně, kde jsi a kolik ti zbývá kyslíku. Teď je důležité jediné -- jak tě dostat ven. A všechno ostatní budeme ignorovat, jako by to tady nebylo -- nebo brát jako samozřejmost. Tak mluv, čekám tvoje hlášení."

"OK, ty jsi šéf. Jak vám řekla matka," při těch slovech Děmján zutivě sešklebil obličej a Mel, jako by ho viděl, vsunul, "-- tím jsem teda proto, abychom spíše věci brali tak, jak jsou --, takže jak řekla matka, sedím skutečně v jeskyni, asi tak dvě stě padesát metrů nad vámi. Je to taková kaverna, bublina, která vznikla, když se část horniny změnila žářem v plyny. Stalo se to při dopadu impaktu. Nebo jádra, jak říkám já, protože věřím, že to jádro je. Jádro něčeho, zbytek čehosi většího... No, to je jedno. Je to zkrátka křemenný valoun a část jeho povrchu se noří z čelní stěny jeskyně. Svítím si na něj přílbovým reflektorem. Mimochodem, tahle jeskyně je blízko povrchu stěny. Vrstva skály není silnější než takové tři metry, protože zvenku je nálevkovité zahlobení, které skalní vrstvu zeslabuje. Měřil jsem to echolotem a inframetrem a přitom objevil tuhle jeskyni. A taky komín. Přece ty žháváš plyny musely nějak ven..."

"Myslíš, že ten křemenný impakt, to jádro..." vmísil se Vltava nespěšně do Nortonova hlášení.

"Jsem o tom přesvědčen, Džordži. Jádro je navíc velice teplé, na povrchu asi padesát stupňů nad nulou, a mně je tady dost horko. Musí k těm jevům nějak získávat energii a pracuje tedy jako tepelná pumpa. Snad jste si všimli ostrého poklesu teploty v rokli pod stěnou. On je to totiž skutečný stín." Melův hlas byl nyní přímo veselý, "a ne jenom laciná básnická metafora. Vychází vějířovitě z jádra a dole má šířku osm kilometrů, ověřil jsem si to, začíná u Králičí skály, Keimi vám ji určitě ukázal, a končí u Černého pilíře. To je takové osamělé čedičové skalisko asi pět kilometrů na východ. Jinak stín přehrazuje celou stráž, a když z něho vystoupíte, tak je zase všechno normální, úplně normální," zdůraznil Norton. "jestli mi rozumíte. Když jsem v šerpu lezl nahoru, abych se té -- věci dostal na kobyšku, tak jsem to vzal traverzem a byl jsem naštěstí mimo. A to bylo dobře, protože ona...", Mel opět na chvíli zaváhal, "... ona zanikla a nemohla mě vidět. Asi by se jí to nelíbilo. Nikdy mi nechtěla nic dovolit. I do skautu jsem chodil proti jejímu zakazu."

"Kolik ti zbývá kyslíku?" pferušil ho znovu Voronov. "To mě teď zajímá nejvíce. Zbytek, celý ten bláznivý podnik, si probereme později."

"Nezlob se, Děmjane. Ale já nemohl odolat. Chápete, že ten křemenný valoun je ještě organizovanější hmota než náš mozek? Vy byste sem tím komínem vlezli taky. Nemůžu za to, že se mi zavalil zrovna za patami..."

"Ten kyslík, ten kyslík," dotíral opět Děmján. "Řekni, kolik ho máš, abychom věděli, jak mnoho času máme na akci."

"Asi na tři hodiny."

"Snad to bude stačit. Musí to stačit. Uděláme to takhle." Voronov dále mluvil čelem ke skalní stěně, jako ostřílený kosmický harcovník si již odvykl natáčet se obličejem k lidem, k nimž hovoří, "pošlem oba šerpy asi tak tři sta metrů od úpatí. Až infračidlem zjistí polohu impaktu, zapustíme do stěny kousek nad něj raketovou kotvu a uděláme si lanovku. Pak se provrtáme k Melovi."

"To bude trvat příliš dlouho," ozval se Ratanen.

"A jak se k němu chceš dostat rychleji?" opáčil Voronov.

"Tritolem, Děmjane, tritolem. Jako v Afghánistánu."

Vltava napřed usoudil, že to opět promluvil Ratanen, a teprve se zpožděním si uvědomil cizí akcent hlasu. Takhle nemluvil nikdo z expedice. Hlas také přicházel zvenku. Nezbylo mu než se otočit.

Podivné kníkové zvuky, v něž marská řídká atmosféra přetvarovala skřípot podešví všech tří párů skafandrových bot, mu prozradily, že Keimi a Děmján se nemotorně obracejí.

Obrat dokončila jejich těla automaticky. Mozky se na něm podílet nemohly, neboť byly zablokovány ještě bizarnější podíváním než v případě paní Nortonové.

Na cihlově rudém limonitovém povrchu pod úzkým pruhem růžového marského nebe, na pozadí nafialovělých teras protější stěnou kaňonu, stál voják ve skvrnitě maskovací kombinéze s hodnostním označením staršího seržanta sovětské armády na náprsní kapse. Oděné popraskané holínky, stejně jako otlučená přílba, byly pokryty nepřehlédnutelnou vrstvou prachu, ale byl to jiný prach než limonitový. Byl šedý jako mužova unavená tvář s dvojicí neklidných očí. Jeho ruce i přes okolní devadesátistupňový mráz klidně spočívaly přímo na kovových dílech samopalů typu Kalašnikov, neboť tu zbraň z dob Varšavské smlouvy měl zavěšenu na vybledlém popruhu přímo kolem krku a jenom si ji za závěr a za hlavu přidržel. Segmentový zásobník byl na svém místě a další v nábojových sumkách se dělily na opasku o místo s věncem mastné se lesknoucích ručních granátů a s násadou ženijní lopatky.

Rozpačitě přešlápl, snad pod soustředěným pohledem tří zlatých obrů, vajčkovité granáty na jeho opasku zachrastily, a pak na jeho ukoptěném obličejí vykvetl rozpačitý úsměv.

Vždyť je to kluk! Dvacetiletý kluk, uvědomil si náhle Vltava. A ta první myšlenka protrhla hráz celé záplavě dalších dojmů a pozorování. Sedomodré oči, stejně strmé čelo jako u Děmjana, stejné rysy a držení těla, vzpomínka na jednu malou polozapornutou válku a Voronovova prudká reakce; když na ni před časem přišla řeč.

To nebylo vše, myšlenky se dál množily jako bakterie na agaru v Petriho misce, a Vltavovi se do břicha zavrtal červ strachu. Věděl už, proč Norton nazval tuto oblast Bradburyho stínem. Vyděšeně zakroutil hlavou do stran. Opět cítil, jak mu pod pažemi stéká pot. Přešlápl z nohy na nohu. Kdy přijde jeho strašák? Kdo vystoupí z jeho minulosti?

Přes dvoji simplex na něho hleděla Keimiho rezignovaná tvář. Neboj se, my se dočkáme, říkala.

"Jestli chceš, Děmjane, navrhu ti rozmístění vrtů a sílu náloží. Dělal jsem to mnohokrát," navrhl voják.

"Keimi, Džordži, poslouchejte mě dobře," Voronov se pořád díval upřeně na vojáka a Vltava viděl v simplexové bublině jeho houzevnatý profil, "i ty, Mele. Nevím, kdo nebo co si s námi hraje, a kašlu na to. Ale jedno vím jistě. Není to žádné nevíhatko. Má na tebe, Mele, zálsk. A možná i na ostatní, a proto nás rafinovaně zdržuje. Takže od teďka, i kdyby sem vyvrhly obsah všechny pozemské hroby, nebudeme na nic reagovat. Musíme dostat Mela ven, ze stěny..."

"Děkuji vám, pane. Věřím, že mého chlapce zachráníte," paní Nortonová, ke které se nezdvořile obrátili zády, je všechny tři obešla a postavila se vedle vojáka. Vltava křečovitě zamrkal. Nechtěl, nemohl se dívat na ten nerovný pár, pózující na pozadí čokoládových teras jižního úbočí Tithoniový rokle.

Také Děmján se díval bokem. Vyvolal svou tetu Nancy a vykročil do středu strže. Ostatní se zařadili za něho, přičemž přední trojice se snažila vyhnout pohledu na podivný pár, který uzavíral průvod. Oba šerpy je za okamžik předběhly a oni poté sledovali jejich goliášské stopy.

"Kdo z vás mluvil o tritolu? Co s ním chcete dělat?" ptal se znepokojeně Norton.

"Je tady jeden -- voják," odhodlal se Vltava k odpovědi, když Voronov se k tomu neměl, "víš asi jaký. Má celkem rozumný nápad. Až napne lanovku, vyjede jeden z nás k tobě nahoru a vyvrtá do stěny otvory pro nálož. V těch místech, kde je skála zeslabena vnikem impaktu. Ty zalezíš do komínu a natlakuješ si skafandr na maximum. Tlaková vlna stejně nebude silná, takže ti nic nehrozí. Možná, že kotva vezme za své, ale můžeme vystřelit druhé lanko a ty po něm pěkně sjedeš dolů, během řeči sledoval šerpy a chránil se ohlédnout.

Stroje již stály a jeden z nich, Voronovova nula dvojka, usedl jako pes čelem ke stěně. Zavrtěl zadkem, až mříže chladiče reaktoru se zaryly do limonitového povrchu. Poté zvedl pravou horní končetinu a namířil ji v úhlu asi čtyřiceti pěti stupňů na skálu. Čtyřprstý drapak se těsně nad náramkem balančních motorů odklopil do strany a z amputované předlokti se vyalil černý dým protknutý oranžovou čepelí dlouhého plamene. Míhlo se sírově žluté tělo raketové kotvy, táhnoucí za sebou ve spirále se vlnící šedostříbrné KK lanko. Kotva tvarem připomí-

nala pancéřovou pěst z arzenálu 2. světové války a také měla podobnou konstrukci. I v jejím případě se pod čelním kuželovitým krytem skrývala kumulativní nálož. Až po nárazu vypálí do skály otvor, v další milisekundě do něj vnikne setrvačností ocelová jehla, vlastní kotva, aby se zbytkovou explozí raketového motoru zateovala do horniny jako dobře rozklepaný nýt.

"Děmjane, slyšíš mě?" Norton se nyní důrazně dožadoval Voronova. "Zapomněl ses zeptat na jednu věc. Sakra --" Vltavovi a ostatním dvěma zahřměl ve sluchátkách praskavý zvuk.

"Co se stalo, Mele? Jsi v pořádku?" vychrlil ze sebe nervózně Děmjan, ač navenek klidně stál -- zlatá socha vedle stejné nehybného šerpu, jehož nyní počila čtyřsetmetrová linka s řídkým skály, se středem "terče". Vltava nelenil a přeplnul zorné pole přílby do funkce dalekohledu.

Najednou měl cílovou plochu přímo před zrskem. Tvořila ji okrouhlá skvrna sklovitě hladké černé horniny, nálevkovitě vchlípená dovnitř. Kotva se vtavila do skály necelé dva metry nad vchlípeninu. Tam, kde měla. Jako obvykle teta Nancy odvedla dobrou práci.

"Žádné obavy, všechno je OK," Nortonův hlas zněl opět čistě, "to byla ta vaše zatracená kotva. Elektrostrikční komunikátor sejmul ořes při zaseknutí."

"Dobře zprávy, Mele. Vyjedu za tebou osobně. Beru vrtačku a nálože. Za dvě hodiny jsi volný."

"O to právě jde, Děmjane. Jestli o to stojím, jestli budu souhlasit."

"Jak souhlasit? S čím souhlasit? Nerozumím."

"Se záchranou. Za tu cenu."

"O čem to, k čertu, Mele zvaníš?!"

"Podívej, Děmjane, znám vaše možnosti stejně dobře jako vy. Řešení s odstřelem je dobré a asi jediné možné. Komín neprůchodný, kdoví, kolik metrů je zavaleno. Mně to trvalo pět hodin, než jsem se spustil. Nahoru by to trvalo přinejmenším stejně dlouho, i kdyby byl úplně čistý. Původně jsem chtěl začít výstup před šesti hodinami, ale pak to ztratilo smysl. No a vyvrátit tunel, lépe řečeno kombinovat vrtání a ražení malými náložkami -- to nestihnete. Takže zbývá jen odstřel ve velkém měřítku. Což o to, já bych ho přežil, Džordž má pravdu, tlaková vlna bude k smíchu a před úlomky bych se skutečně mohl ukrýt v ústí komínu -- ale co on?! Exploze to jádro zničí, přinejlepším vyvalí se stěny. A to já nepřipustím. Rozumíš, Děmjane, k tomu NIKDY NEDÁMSOUHLASÍ!!!" poslední Nortonova slova přímo ve sluchátkách burácela.

"Nejsi normální," odsekl Voronov, "dál se s tebou odmítám bavit."

"Nula dvojko, nula dvojko," začal bezprostředně vyvolávat svůj šerp, "vyzkoušej kotvu. Tah deset tun."

Plochy alt Děmjanovy tety Nancy potvrdil příkaz a šerp začal pomalu rovnat pokřčené nohy. Jejich obrovitá chodidla, podobná článkům tankového pásu, počala s neúprosnou pomalostí vnikat do cihlového podloží. Napnuté lanko, stříbrné kopí vetknuté do pupku stěny, se zachvělo a poté se prudce rozvibrovalo. Amplitudy kmitů rychle poklesly, o to více však vzrostl kmitočet té stříbrné struny, až se stal nepostřehnutelným pro lidské oči. Chodidla stroje vyrobila metr dlouhé rýhy, tak hluboké, že po patních člancích v nich zmizely i prstové.

"Deset tun, kotva drží," ohlásila nula dvojka. Druhý stroj se zatím přikolébá těsně vedle a působil dojmem, že se přehrabuje ve vlastních útrobách. Skutečně tak činil. Ze skladiště temperovaného odpadního teplem reaktoru, umístěného nad levou kyčlí, si opatrně vytahoval několik podlouhlých oranžových kontejnerů a beden. Vltava, Voronov a Ratanen se k nim nahrnuli. Paní Nortonová a voják růstali stál opodál, ale jakmile voják zpozoroval na jedné bedně černé vyvedené nápisy DANGER a EXPLOSIVE, přikročil blíž.

"Skutečně, tritol," konstatoval s uspokojením, když se společně s muži ve skafandrech sklonil nad otevřenou bednou, samopal maje přehozen přes záda. "Pro čtvercovou šachtu," napřímil se a obhlédl golemovité figury svých společníků, "jeden krát jeden metr potřebuješ devět děr. Musíš je vrtat po půl metru," hovořil zřejmě k Děmjanovi, který si ho však nevšímal a obezřetně lovil z bedny trhavinu, "to ti dá po obvodu osm-- a devátou doprostřed. Kolik říkáš, že je ta stěna silná? Dva, tři metry? Tak to bude chtít vrtat nejméně jeden metr hluboko a do každého otvoru založit tak šest set gramů," a Vltavovi neuniklo, jak Děmjan k pětadvaceti dvousetgramovým roubíkům přiložil ještě dva. "A prostředek odpal s třístamilisekundovým zpožděním. Pak to musí vyjít a dostaneš stolu jak podle pravítka," spokojeně uzavřel.

Vltava začal vybalovat vrtačku na nukleární pohon. Lesklý metr a půl dlouhý válec s masivní přírubou a nastřelovacími hřeby. Tohle zařízení by totiž žádný vrtáč nedokázal udržet v ruce. V ose válce byla dutina pro magnetické upínání vrtáčků s automatickým podáváním, rychlost posuvu sto milimetrů za

minutu. V žule. V čediči to půjde o něco rychleji, uvažoval Vltava, když do dutiny zakládal vrtáč s diamantovým ostřím.

"Pěkná mašinka," pochválil seržant vrtačku a přidřepěl k Vltavovi.

Ratanen měl již vybalenu lanovku. Kleštinu magnetického závěsu a zároveň lineární motor, ovládací skříňku s propojovacím kabelem, i vlastní postroj.

"Už můžu?" optal se Voronov, který do kevlarového vaku pozorně ukládal jednotlivé roubíky tritolu a rádiové rozbušky, a když přikývl, začal ho strojit do popruhů lanovkového závěsu.

"Děmjane, já nechci, abyste mě zachraňovali," pronikl zase do přílebě Nortonův hlas. "Copak nechápeš význam našeho objevu?! Jev, na který jsme narazili, se musí zkoumat dál! I za cenu lidských životů! Co když je ta věc živá?! Co když je to forma kosmického superživoata, to, co nás žene do vesmíru-- splnění naděje na setkání s jiným rozumem? Vždyť ty ho chceš vlastně zavraždit!" rozkřičel se Norton, "vyhandlovat život za život. Ale já nejsem tak podlý, abych žil na cizí účet. Slyšíš," duněl jeho hlas i ve Vltavově přílebě, "já ti zakazuju ho zničit, zakazuju ti mě zachránit, zakazuju..."

"Mele," při řeči se Děmjan vysápal na koleno svého stroje, Keimi mu přidržoval postroj a Vltava třímal vrtačku, "nevím, kdo nebo co to je. Ale i kdybych připustil, že je to živé, o čemž pochybuji, nezaváhal bych. To ty jsi člověk, můj kamarád, příslušník mého rodu, to spolu máme všechno společné -- a s ním nic. A proto, znovu opakuju, i kdybych připustil, že ta věc je živá, máš pro mne milionkrát větší cenu a za tvůj život bych klidně obětoval milion inteligentních balvanů. Copak nechápeš, že je to naopak," nyní křičel i Voronov, "že je to on, kdo tě vlákal do pasti, kdo tě chce zabít?! Hraje o čas, bestie..."

"Pane, omluvte laskavě mého chlapce, jeho pošetilé chování," paní Nortonová popošla dopředu, lem dlouhé sukně se houpatě nesl těsně nad rudým koberecem limonitu, a chtěla se opřít rukou v krajkové rukavičce o strusku pokrytou holeň šerpu. Leč drobné prstíky se pohroužily do kovu, modře se zablesklo, a paní Nortonová škulba rukou zpět. "Musíte chápat, je to ještě nerozumné dítě. Vždycky měl ztřeštěné nápady. Vzpomínám si..."

"Dost řečí," uťal Děmjan všechna další slova. Vztyčil se na stehenním dílu šerpu, převzal od Ratanena postroj lanovky, rozpojil magnetický závěs do podoby rozvěvených kleští a sevřel jej kolem lanka nad hlavou. Vltava mu podal na popruhu zavěšenou vrtačku a on si ji zavěsil na opačné rameno, než měl připnutý vak s tritolem.

"Proud," zavelel a teta Nancy v nula dvojce přiložila na keramickokevlarové lanko napětí. V devadesátistupňovém mrazu měl jeho materiál supravodivé vlastnosti a bezeztrátová cirkulace proudu proměnila celé lanko v silný magnet. Děmjan přidřepěl a přenesl váhu na závěs. Duralonové popruhy se napnuly, leč oko závěsu zůstalo okolo lanka přesně vycentrováno, jako by na šedostříbrnou strunu byla navlečena skleněná neviditelná trubka. Pozvedl ruku v tlusté rukavici a dotkl se hrudi, kde měl připevněnou ovládací skříňku. Jeho tělo se zhouplo, pokřčené nohy pozbyly kontakt s povrchem šerpu, a Voronov se rozjel šikmo vzhůru do prostoru jako na lyžařském vleku. Zlatý výsádkář, místo aby padal, absurdně stoupající k lososovému nebi a šedorůžové stěně.

"Děmjane, já vím, proč jedeš nahoru," ozval se znovu Mel a již v prvních slovech zněl zlomyslný tón. "Zapomněl jsi, že jako vedoucímu americké sekce mi v NASA ukázali tvůj osobní spis. Džordži, tys mluvil o nějakém vojákovi. Jestlipak vám ho soudruh Voronov představil?! Tak co, chlapci, pochlubil se vám svým dědečkem?! Můj Bože, že mě to nenapadlo hned," v Nortonově hlasu zaznělo rezignované překvapení.

"Děmjane, slyšíš, Děmjane, takhle už nikoho nevkřísíš. Nebo si skutečně myslíš, že když vyprostíš jednoho člověka, smažeš tím minulost, kdy tvůj dědeček tritolem lidi za živa pohřbíval?! Komu chceš, ty blázne, ten odpustek nabídnout? Nebo snad věříš na Boží spravedlivost, ty, materialista?!"

"Nevěděl jsem, že jsou tam ženy a děti," vykřikl nešťastně voják a přitiskl si ruce ke spánkům, jako by chtěl rozmáčknout tu ocelovou přílbu, co ho zbytečně stínila před marským mrazivým sluncem.

"Mlč, Petroviči, mlč!" zlatá figurka na stříbrné nitce se zakymácela jako pod nárazem větru, leč pak stoupala plynule dál.

"Proč bych měl mlčet?!" rozhořčil se voják a udeřil dlaněmi o rýhovaná těla ručních granátů zavěšených k opasku. "Celý svůj život jsem musel mlčet. Napřed ze strachu a pak ze studu. A pravdu, tu jsem dokázal napsat jenom do dopisu na rozloučenou. Vnučovi, který se ještě nenarodil."

Seržant si srovnal přílbu a zahleděl se na skalnatou stěnu, kde se soukal vzhůru zlatý pavouček. Musel vidět jiná skaliska.

"Bylo to v horách Kandaháru, v údolí Tarnaku. Potřebovali

jsme prorazit na Kalat a dušmani měli nad průsmykem obsazený útes. Takovou skalnatou věž, prošpikovanou chodbami a jeskyněmi. Naši napřed zaútočili bitevními letouny, letkou sůček pětadvacítek. Ale proti té pevnosti byly jejich rakety bezmocné. A při odletu skupiny jí ještě dva stroje sestřelili. Snad každý dušman na té skále měl Red Eye. Tu ruční raketu. Spíš by se měla jmenovat "krvavé oko" než rudé. Naši pak nasadili pluk Migů třidvacítek. Jsou rychlejší. Udělali kruh kolem toho útesu, takové čertovo kolo, odpalovali rakety a stříleli z kanónů, až celý vršek zmizel v dýmu a mraku stěpin a úlomků. Mě posadili do vrtulníku, byl to Mil osmička, jako operátora specialistu. Pod břichem jsme měli dvě tuny tritolu a mou úlohou bylo tu minu spustit na útes do nějaké pukliny a pak odpálit. Nedělal jsem to poprvé, na takovou práci jsem byl expert. To bylo před polednem. A odpoledne naši ženijní četu vysadili v průsmyku pod útesem, abychom zprůchodnili silnici. Zavalily ji trosky. Balvany velké jak chalupa. Exploze miny totiž tu skalní věž rozštípla jako těžká sekera shnilý špalek. No a mezi balvany jsme je našli. Těla těch, co byli nejniž. Spousta těl a jejich cáry. Na kaši rozdrčené hlavy, kde jenom skalpy s dlouhými prameny krví splepených vlasů ukazovaly, že se jednalo o ženy. Šedavé, kamenným prachem obalené uzlíčky, z kterých trčely drobné dětské ručky nebo jenom pahýlky s drobnými kůstkami. Cáry tkání a ostrý zápach výkalů ableskem sežehlého kamene. Míšo, řekl náš poručík tehdy mému kamarádovi z čety, vezmi Petrovičovi samopal a odved' ho pryč. Proseděl jsem celý zbytek dne na kameni, za dalším ohybem průsmyku, kilometr daleko. Míša mě se smutnými očima hlídal, a já měl jediné přání -- aby si mě nějaký dušman odstřelovač vzal na mušku. Nezbyl tam ale nikdo, všechny vesnice v okruhu padesáti kilometrů byly vypálené. Dali mi řád, a zasvinili tak duši dvojnásob. Ale žít se musí, a já se i oženil. Pak přišla ta autonehoda, a když jsem se probral po nárazu, vyčnívala z trosk předního sedadla ručička mého staršího. Potah toho sedadla byl šedý a hnědý jako skály Kandaháru. Nic mi nebylo, a přesto jsem přežil své dítě jen o jeden den. To proto, abych stačil napsat dopis. U nás na Sibiři jsou ještě stromy se silnými větvemi a s lany jsem také uměl zacházet, pracoval jsem jako lodník Amurské flotily, přesto že mi nabízeli lépe placené zaměstnání střelníka...

Voják skončil a všichni mlčeli. Nikdo nevěděl, co má říct. Paní Nortonová si zimomřivě přetáhla norkovou stólu přes nahá zářivě bronzová ramena, a ten šileně absurdní pohyb přiměl Vltavu, aby si znovu na zornou část přilby nechal zobrazit údaje venkovního teploměru. Minus sto deset stupňů, ukázaly segmentové číslice další skok teploty dolů. Bradburyho stín se prohluboval, temněl, a Vltava cítil, jak postupuje jeho vědomí.

"Máš pravdu, teď je řada na nás," odpověděl Keimi hlasitě na jeho myšlenku a pevněji sevřel tlustou pozlacenou rukavicí aramidový řetízek své směšné pušky.

"Jsem nahoře, nastřeluji vrtačku k prvnímu vrtu," hlásil Voronov násilně hlostejným hlasem. Bum, bum, bum, bum, zazvonilo jim čtyřikrát ze sluchátek do uší, avšak pouze paní Nortonová zaklonila hlavu, aby mohla sledovat zlatého pavoučka, přišpendleného stříbrným vláknem k oblodné stěně. Vltava a Ratanov byli zaujati něčím jiným. Neměli čas dumat nad tím, co si zrovna myslí Děmjan, pustili z hlavy i vojáková slova, zaposlouchaní do svých niter. Něco se blížilo. Mírně předklonění, soustředěně propátrávali očima dno strže od jednoho okraje k druhému. Rozhovor mezi Děmjanem, Melem, paní Nortonovou a vojákem vnímali jako vzdálené šumění, jako rozhlasovou hru, kterou je možno kdykoli vypnout.

"... Mele, buď přece rozumný chlapec..."

"... kašlu na tvoje pseudofreudistické rozbory..."

"... a nezapomeň, Děmjane, ty nálož utěsni..."

"... zbytečně se namáháš..."

"... nenechte se přemluvit, pane..."

"... copak, Mele, nevidíš, jak ta bestie bije pod pás?!"

4)

Skleněný nářek vyplnil nitro jeskyně. Ali Babovy jeskyně, napadlo Nortona s uspokojením, neboť skrývá také poklady. Přinejmenším dva, které jsou spolu dialekticky propojeny. Sklopil hlavu a posvítil si na svůj ochranný oděv. Jak tady leží, nepřipomíná snad zlatý balvan, kde pod vzácnou slupkou je nicotný obsah, a -- pozvedl hlavu tak, aby paprsek přílbového reflektoru ozářil protější stěnu, z jejíž sklovité černi vystupoval vrchlík světla šedého, jakoby kalně průhledného valounu -- není ten druhý pravým opakem, jedinečně organizovanou hmotou pod nevábným povrchem?

Ovšem tím dialektika vztahů teprve začíná. Jeho mozek a ten magický krystal jsou členy těžce posloupnosti organizovanosti, a přitom jsou konstruktivně zcela protikladné. Jsou si navzájem generátory -- vzájemnými šémy s podivnými pravidly

podřízenosti a priorit. Nemá jiné přání než je zkoumat až do konce života.

Právě z té nesamostatnosti a závislosti na vnější iniciaci usoudil, že krystal je přeživším jádrem něčeho většího a ještě dokonalejšího. Využil jeho existenci již před třemi měsíci, vnímal jeho přítomnost na planetě jako neodolatelné nutkání a vábení, jako příslib splnění všech snů. Také Keimi o něm věděl, a oba o sobě věděli, že vědí, ale ten potomek laponských šamanů se na rozdíl od něho bál.

Vlastně měl předtuchu daleko dříve. Ihned jak mu oznámili, že je zařazen do expedice Areolog II. To ta dvojka ho udeřila do očí a musel si okamžitě přečíst v Mart'anské kronice o osudech druhé výpravy Pozemšťanů. Od té chvíle věděl, že znovu uvidí matku.

Že je nevydařeným dítětem, nevydařeným synem, zjistil tak ve věku dvanácti třinácti let. Stačilo toliko registrovat, jak se muži dívají na jeho matku a jak spolužačky na něho. Ztratil již dětský půvab a stával se z něho neohrabaný, málo vzhledný mladík, ošklivé kačátko, které, na rozdíl od pohádky, se nikdy neuspěje jako lev salonů, v království matky lvice, a rozhodl se hledat si štěstí jinde, tam, kde mohl uplatnit svůj intelekt, a později, když prozřel, jedinečné schopnosti sensibila. O to se však pocit neúspěchu a odepřeného ráje neumenšil. Vždyť kdo více než on mohl toužit po společenském úspěchu a po obdivu půvabných žen, již v dětství uštknut matčinou krásou?

Propadl i ve světě baseballu, rugby a oválů atletických drah. Pak našel při zakládání skautského tábora vodu. Taková nesmyslná hra na proutkafe. Populární školní hvězdou se stal na okamžik, leč získal celoživotní zájem. Mimo psychotroniku začal studovat geologii a její kosmické příbuzné, selenologii a areologii. Stal se kosmickým prospektorem, uznávanou veličinou, začal vydělávat slušné peníze, ač je vlastně nepotřeboval. Zakázal si analyzovat, proč ho i nadále matka miluje. Stačilo totiž slůvko do telefonu, a žádný z těch mužů, kteří měli vše, co on postrádal, ji nedokázal zdržet. Měl absolutní prioritu a nechtěl odhalit, že ho matka prohlédla. Že ví o jeho životním neúspěchu a snaží se jej vynahrádit soucitem.

"Samantha mě přihlásila na Dámskou regatu Královského jachtklubu. Letím do Anglie," telefonovala mu tenkrát ze světa Hiltonů, soukromých letadel, na zakázku vyrábějících automobilů a megajachet.

O čtyři dny později se v noci probudil nárazem děsu, který jako úder perlíkem vyrazil kolík z kotvové zářky jeho mysli. Mozek mu řinčel řetěz, propadal se prvůlčnickým vědomím a on s hrůzou čekal, až kotva dopadne na dno poznání.

Bylo léto, srpen, a přesto do Anglického kanálu, kterému pouze suchozemci říkají La Manche, vnikla nenadálá jihozápadní bouře. Mezi jachtami, jež údery chladných vln proměnily v mokré rakve, byl i Samanthinin slup.

Dorazil na ostrov Wight ještě dříve, než zmatení pořadatelé vůbec získali přehled, kdo přežil a kdo ne. Byla stále krásná, ač její vylouhované tělo pokrývaly sinavé skvrny početných zhmoždění.

Šestnáct let čekal na její návrat a tady ji skutečně našel. Pod tou Boží stěnou. Oddané a trpělivě doprovázela jeho serp, když křížoval strž, aby vymezil rozlohu stínu. A vždy, když překročil hranici, ještě než se rozplynula, nabývala podoby té utonulé...

V jeskyni, kaverně vyfouknuté tlakem rozžhavených plynů, bylo čím dál tím tepleji, jako by se měl opakovat okamžik jejího zrodu. Skafandr, konstruovaný pro marské mrazy, nebyl schopen zvládnout přival tepla a Norton vnímal, jak kapky potu si hledají cestu obočím, aby se mohly štiplavě zabodnout do očí. V rozpacích zatřepal hlavou. Jak rád by si otřel obličej rukou, leč tomu bránil poklop přilby. Pocítoval stále silnější nutkání si ji sejmout, stejně jako vysvobodit svědčící a přehřáté tělo z horce vlhkého nitra skafandru. A tělo zase není nic jiného než skafandr duše a on, úder myšlenky jím otfásl jako náraz bucharu, se může jedním rázem zbavit obojího balastu.

"Už jsou tady, přicházejí z druhé strany," zašeptal mu do ucha tichý hlas a on se zmateně rozhlédl po stěnách kaverny, přičemž ukazovátko reflektoru vypichovalo ze tmy černá jezírka otavené skály. Zvedl se na loktech a světlo zachytilo kovový prut, vbitý do dna. Svou do stran zploštělou hlavici připomínal brejlovce, hotovíciho se k útoku. Byl to elektrostrikční komunikátor, měnič elektrické kmity na mechanické a naopak, jeho pojitko se světem venku. Tudy a plochým vodičem vedoucím od brejlovcovy kápě k jeho hrudi k němu vešel ten tichý hlas. Slyšel i rychlé dýchání, pištivý skřipot a pak čtyři údery zvonu. Děmjan nastřelil vrtačku před další vrt. Chtěl zaprotéstovat, ale prostor jeskyně, ne, pouze prostor přilby opět vyplnil skleněný nářek.

Nyní jej vnímal ještě ostřeji, byl to skutečný nářek někoho.

kdo čeká na svůj zánik. Bědování bezbranného, žádost o slitování. Zalehl mu uši jako vodou, měl pocit, že vazkou kapalinou je vyplněn celý simplex přílby.

"Děmjane, přestaň vrtat," rozhodl se volat do té dusivé kapaliny, "prosím tě, přestaň vrtat," avšak drásavý kvil, lkající nad neodvratným zánikem, vyplňoval i nadále vnitřek přílby. Zatápal rukou po náprsníku skafandru, aby vytrhl káblík a zbavil se té nesnesitelné litanie. Leč přerušil pohyb, neboť ve škřepavém nářevu rozpoznal nový tón. Melodii naděje, vykoupení a závazného slibu.

"Když byl malé dítě, myslel si, že je nesmrtelný -- a na rozdíl od ostatních lidí tomu pevně věří až dosud. On nikdy nezemře, teď mu to bylo potvrzeno s konečnou platností. Jenom Děmjane musí přestat vrtat. Jako by ho ten venku slyšel. Chrupavý zvuk rytmicky drceného skla ustal.

"Varuju tě, přestaň vrtat!" okamžitě vykřikl. Přenosový kanál byl volný, avšak nedělal si iluze, že Děmjane poslechne.

"Nejsi už normální," promluvila sluchátka rozhodně. "Nejsi schopen rozumně uvažovat. Za hodinu a půl tě máme venku a z dosahu té ďábelské věci."

"Nemáš právo!" odpověděl křikem a dál zuřivě protestoval a hádal se s neústupným Děmjane.

Ať si jde Voronov zachraňovat někoho jiného, když ho páli svědomí. On má přece také svědomí, uvědomil si další, ještě hlubší příčinu svého rozhodnutí. Nesnese, aby měl Bradbury pravdu. Musí zabránit tomu, aby živá bytost, s níž sdílí prostor, byla zničena právě kvůli němu, krajanovi těch, kteří už jednou život na Marsu zničili. A vůbec nezáleží na tom, že se to odehrálo jen v básnické fantazii.

Vždycky mu bylo zle z nafukovacích myšáků Mickeyů a kačerů Donaldů, z párkařských stánků a hamburgerů, žvýkací gummy a kečupu, basketbalových hvězd, královen krásy a west-pointských kadetů v bílých rukavicích. To, že nesnese, aby znovu připravil matku o život, byl pouze nepatrný přídavek, ač vidět ještě jednou, jak se její zářivá krása proměňuje v mramor mrtvé sochy, poznamenané stigmaty krutého umírání, by ho definitivně připravilo o rozum...

"Už jsou tady," tiše pronesl Keimi, "přicházejí z druhé strany. Kryjí je šerpy."

Vltava se prudce otočil na patě, málem ztratil rovnováhu, pracně jí nabyl a nemotorně poodběhl stranou.

Uviděl je hned.

Šli pospolu při úbočí té nestvůrné stěny, v závěji marského sněhu. Chlapec a pes. Obrovitý bílý pes, dosahující dítěti téměř až k ramenům.

"Fenri, vlčí démon!" vykřikl Ratanen.

Vltava si přepnul zvětšení a musel dát Keimimu za pravdu. Byl to skutečně vlk. Obří zvíře, téměř bílé, s masivní hlavou, mohutnými našedlými tlapami a huňatým ocasem. Pozoroval, jak chlapec a vlk opustili sněhovou závěj a zamířili šikmo od stěny k nim. Blížili se rychle a vlčí znaky šelmy byly více než zřetelné. Hrdá trojúhelníková hlava s mohutnými čelistmi pod lesklým černým čenichem. Nad nimi v bílé masce šikmé žluté oči s krvavým svitem v koutcích. Občas zvíře ohrnulo pysky a odhalilo běloskvoucí tesáky, mezi nimiž kmital jako žihadlo rudý jazyk.

Chlapci, kráčeji mu vedle, to zřejmě nenahánělo strach. V zorném poli, nabízejícím další detaily, Vltava pozoroval, jak se jeho drobný obličej s pohybujiícími se rty naklání k té obudné hlavě a jak se levou rukou přidržuje husté a dlouhé srsti na hřbetě zvířete. Mohlo mu být jedenáct, možná dvanáct let. Oblečen byl spoře, nad kostnatými koleny mu plandaly modré bermudy, hnědé opálené paže trčely z krátkých rukávů bílého trička a do cihlového limonitového prachu pleskaly tenisky v bílomodré kombinaci. To bylo vše.

Vltava se mu upřeně zahleděl do obličeje, na jemný nos pod patkou hnědých vlasů, leč tvář ani postava mu nic neříkala, nikoho nepřipomínala. Přesto patřil k němu, musel být někým, koho nosí v sobě. Tolik už pochopil z činnosti impaktu, křemeného zástraku objeveného Nortonem.

Asi padesát metrů od skupiny lidí, strojů a těch druhých se vlk zastavil a přisedl na zadní. Keimi snad cosi říkal, ale Vltava nerozuměl. Prostor přílby vyplnil kvilivý škřepot, jako když se dvě střeptiny skla smýkají hranami po sobě. Děmjane začal vrtat první díru, pochopil, a vibrace diamantového vrtáku, snímané a zesílené elektrostrikčním komunikátorem, zahltily společný přenosový kanál. Bylo třeba odpojit frekvenci Nortonova šerpu, avšak ani jeho, ani Voronovova teta Nancy to neprovedla. Řezavý zvuk se mu s podivnou úporností zavrtával do mozku jako nebozez.

Chlapec mezitím přišel až k němu. Stál před ním, malý, drobný, hnědovlasou hlavou zakloněnou, na ústech nesmělý úsměv a v očích naději. Jeho drobné rty se začaly pohybovat, něco musel říkat, mluví na mne, uvědomil si Vltava, a musí to být

něco naléhavého, když pozoroval, jak chlapcova tvář se krabati čím dál tím větším úsilím a jak se do jeho očí vkládá beznaděj.

"Nerozumím ti!" křikl. "Sem, dovnitř," poklepal pozlacenou rukavicí na simplex přílby, "není nic slyšet. Musíš počkat, až Děmjane dovrtá díru."

Chlapec nemohl čekat. Pohlédl přes rameno na vlka. Šelma již stála, zadní nohy napjaté, a hrozila obnaženými tesáky. Drobný obličej se znovu zvedl vzhůru. Ústa v něm se náhle zachvěla a do očí vstoupily slzy. Prudkým trhnutím těla se chlapec otočil a rozběhl zpět k vlkovi.

"Počkej!" vykřikl Vltava zoufale a dal se do kolébavého běhu. Již věděl, kdo od něho utíká.

Prvním jeho pocitem bylo bezútešné poznání, že od tohoto okamžiku si nebude moci nic nalhávat. Připadal si jako pacient, který pro chirurgickém zákroku přichází k sobě, když v těžkých přetěžkých botách a v nafouknutém skafandru s neohebnými koleny se namáhavě valil za prchající postavíčkou. I v něm neustále sílila bolest a byl zděšen její intenzitou...

Háže rukama jako Hana, i ty oči má její, jak to mohl přehlédnout, divil se sám sobě, když si konečně vypnul ISS a v božském tichu, jež ho obklopilo, zaznamenal toliko pištivé zvuky dopadajících podrážek.

Od té události vidával Hanu zřídka. Naposledy ji potkal před pěti lety a došlo pouze ke konvenčně zdvořilostnímu dialogu. A přece existovaly časy, kdy si byli navzájem nejbližšími osobami. Aspoň si to myslel až do té doby, kdy mu pyšně oznámila, že je v jiném stavu a jeho úloha končí. Ať si dělá, co chce, ona ho potřebovat nebude. Byl uražen a ponížěn, cítil se degradován na pouhý nástroj. Ač byl vlastně rád, neodolal nenávistnému nutkání, ať o to přijdeš!, sykl jí do tváře.

Osud ho vzal za slovo a on nenašel sílu, aby s kyticí jako olivovou ratolestí zašel za Hanou, když ji zhroucenou a nešťastnou propustili z nemocnice. Selhání, které uložil hluboko do duše, a které vyplouvalo na povrch jenom za osamělých nocí. Možná mohlo být všechno jinak. Pravda, tenkrát ho více lákaly hvězdy než role otce, byl přijat na akademii a brány vesmíru se před ním otevíraly.

Čas vyčítání a osamělých nocí přišel mnohem později. Vlastně teprve nedávno. Že neudělal, co udělat měl. Možná by dnes měl někoho, ke komu by se mohl vrátet, někoho, na něhož by mohl myslet a komu by mohl ukazovat svět. Ne jeden, dokonce několik.

Dnes se dozvěděl, že by to byl syn.

Nesmí připustit, aby se ještě jednou minuli. Nedopustí se dvakrát téže chyby.

Pohyboval se ve světě němého filmu, a přesto hrozba zvířete neztratila nic na své účinnosti. Rudé oči šelmy mu náhle sálaly přímo do obličeje, naplno rozevřená morda s obrovitými tesáky se šhubavě natahovala jeho směrem, čenich nad ní byl zvrátněn napnutými šlachami a zježené dlouhé chlupy na hrudi vlka se rytmicky vlnily, jak pod kůží pulsovaly svaly.

Udělat ještě krok, věděl Vltava, a zvířecí fantóm skočí! Za ním, na cihlové rudém marském povrchu, dřepělo dítě, hlavu skrytu pod zkrfženými pažemi.

"Chlapče!" vykřikl a pokusil se vlka obejít. Musí se dostat k synovi. Avšak Fenri se také posunul stranou a zlověstně se nahrbil. Jeho ocas byl teď naplocho přitisknut k limonitovému povrchu. Vlnil se na té rudé ploše jako mohutný mořský had.

K dítěti mě nepustí, uvědomil si a znovu zavolał. Došlo mu, že má vypnutý interkom a bleskurychle jej zapjal. Přílba se okamžitě proměnila v hmoždíř, kde nějaký silák roztlouká střeptý skla. Děmjane opět vrtal. Nenáviděl ho za to.

"Synku!" vykřikl znovu a poté to slovo ještě zašeptal. Chlapec sebou ani nehnul.

Sklonil hlavu a podíval se s odporem na hrudní část ochranného obleku. Zlatý povlak vrhl do zorného pole přílby světelný reflex. Náhle vnímal ten životadárný obal jako svěřací kazajku, jako vězení, které svírá víc než jenom jeho tělo. Musí se skafandru zbavit. Musí si sejmout přílbu, aby ho uslyšel syn. Pozvedl ruce a objal si jimi krk, aby dosáhl na zámky přílbového límce.

Zapomněl na Fenriho. Na zvířecí agresivitu. Tím pohybem šelmu vyprovokoval. Mohutný náraz ho srazil do cihlového prachu.

"Tu pušku," Keimi s faječkou v koutku úst ukázal na dřevěnou stěnu z palubek, kde visela karabina Mauser vzor 98, "musím mít s sebou. Jinak nemá cenu, abych podepisoval kontrakt."

"Na Marsu není nic, po čem by se dalo střílet, pane Ratanene," namítl zástupce ESA, "a navíc pro příslušníky expedice je zakázáno brát si zbraně do kosmu."

5)

"Mele, ty jsi..." vydechl Vtava.
"Nebudeme o tom, Džordži, mluvit," Norton se za brýlemi měkce usmál. "Hlavně že už jsem venku. Musím běžet za matkou. Aby si nedělala starosti. Omluvíš mě, Džordži?"

Vtava neobratně přelápl a zatěkal očima po okolí. Toužebně si přál, aby tady s ním byl ještě někdo. Někdo živý. Na okraji zorného pole zachytil pohyb. Dvě stě metřů od něho běžel Fenri. Hlavu se sklopenými ušima nataženou k zemi, a aniž by zvířil jediné zrníčko písku, jako by se tlapami nedotýkal povrchu, hnal se obří polární vlk za Ratanem.

"Mele, musíš pomoci Keimimu. Já nemohu tak rychle utíkat. Slyšíš, Mele, musíš pomoci Keimimu," zvolal za vzdalující se Nortone.

"Nemůžu, fakt, nemůžu. Matka na mě čeká," dorazila k němu opět proti vši logice nezkrěsená slova. Jako by byla vypuštěna v Kaibabské rezervaci v Arizoně, kde obvykle Mel trávív dovolenou -- a ne v Tithoniově roklí na Marsu.

Vtava se bezradně rozhlédl. Fenri právě dostihl Ratanena. Odrazil se ke skoku, leč útok nevyšel, postava ve zlatém ochranném obleku padla k zemi dříve. Ihned se zvedla a se směšně odstályná rukama nemotornými skoky prchala dál. Vlčím obloukem oběhl a skočil znovu. Vše se opět opakovalo. A opět. Jako by někdo slepil kousek filmu, němé grotesky, do nekonečné smyčky. Fenri spíše než vlka připomínal ovčáckého psa, zahánějícího do stáda neposlušného berana.

"Nula trojko!" vzpomněl si Vtava na svůj nečinný šerp, "člověk v nebezpečí," vykřikl, "člověk v nebezpečí, vektor devadesát," odhadl přibližně náměr, neboť Ratanen se při všech pádech a kozelcích úporně držel východního směru, jako by bylo možné vydržet těch pět kilometrů, co ho dělilo od hranice stínu, "a zažen tu bestii! Zaútoč na zvíře, podoba vlk, opakují, podoba vlk," pokusil se přizpůsobit zadání strojové myslí robota, neboť lov vlků teta Nancy určitě neměla ve standardní výbavě.

"Je to ten člověk, co padá?" ozval se stroj kupodivu hladce, a jakmile Vtava potvrdil správnost zaměření, sousoší šerpů se rozpadlo a jeden z nich se kyklopským krokem rozběhl na východ.

"Co to k čertu, Džordži, vyvádíš?" uvědomil si teprve nyní velitelův hlas, než mu bzučel již delší dobu v příběh. "Do boha, kam posíláš nula trojku? Vždyť ti už potřeju říkám, že budu potřebovat další vrtáčku. Ta moje se nějak zadřela a mám vrtat ještě čtyři díry. Vyjeď s ní za mnou nahoru, ať neztrácíme čas. Mel se musel odpojit, není už na frekvenci. Asi se souká do komínů té své jeskyně. Já věděl, že přijde k rozumu..."

"Děmjane," Vtava rychle uhnul pohledem od postavický chlapce, která se osamoceně courala pod stěnou, "lepší bude, když ty sjedeš dolů. Nemusíš už dál vrtat, nic se nemusí vyhazovat do povětří... Mel už je tady -- " a po malé pauze dořekl, "-- zachráněný."

"Jak to myslíš, zachráněný? Co to blábolíš za nesmysly?"

"Sjeď dolů a přesvědč se sám," Vtava se cítil náhle nesmírně unavený. Souravě vykročil k Voronovu kráčekdu. Měl již všeho dost a v hlavě mu vířilo jediné přání. Být zase v normálním světě.

"Udělal to, čím ti vyhrožoval," přinutil se ještě dořící, "je z něho taky jeden -- jeden z nich."

Ve sluchátkách bylo ticho, leš přesto cítil, že jeho slova našla adresáta. Pouze tam někdo hlasitě dýchal. Asi Děmjane. Ale mohl by to být také Keimi. Nebo on sám? Bylo mu to lhostejné.

"Děmjane, Džordž má pravdu," ozval se nakonec hlas, který nejméně čekal. "Sjeď dolů. Já už jsem tady. Maminka ti chce poděkovat."

"To zvíře vlk se nedá chytit," jekot tety Nancy vystřídal Nortona.

To znamenalo konec. Nemělo smysl pokračovat. Děmjane Voronov se pustil válece vrtáčky a přitáhl se za levé poutací lanko. Nevydržela, potvora, pomyslel si teskně, ale vzápětí mu došlo, že už jí stejně nebude potřebovat. Jeho tělo se zakývalo a tupé špičky skafandrových bot zavádily o sklovitě hladkou stěnu. Visel vlastně v převisu, neboť otavená hornina se pod ním vchlipovala nálevkovitým ústím. Tudy to vniklo do stěny. Nevěřil, že se jedná o živý organizmus. Snad stroj, lapací mechanismus, past, ale nejspíš náhoda, hříčka přírody, jako je třeba kulový blesk nebo ozvěna. Meteorit z matérie s psychotronním působením. Na každý pád zrádná, nebezpečná věc.

Postroj se s ním začal otáčet, duralonové popruhy se překrucovaly a křžžily, hladký překrytovaný čedič s pěti vyvrtanými otvory -- každý obklopen čtyřmi hlavičkami nastřelených kotvících hřebů -- úplná horní a pravá svislá strana zamýšleného čtverce, mu pomalu klouzal ze zorného pole

a místo toho se otevíralo panorama strže.

Chytil se znovu válece zmrzlé vrtáčky, tentokrát pravou rukou, nechal jí tady, a zahleděl se přes dno strže na protější úbočí. Jeho terasy ležely v plném jasu sklánějícího se slunce, jedna na druhé jako plástve tmavého lesního medu.

Schody do nebe...

A pak, jako by mu mozkiem prolétla třípytná jiskra, vzplál v jeho vědomí požár představ. Střízlivá mysl, kterou byl obdařen, se sice pokusila couvnout, avšak nestihla to. Zřel gigantického tvora, sálajícího horkými plameny, ještě rozžhaveného pádem do atmosféry, jak se nemotorně valí po těch obřích stupních, zavaluje je jako hora, a ony se drtí a pukají pod tou kosmickou vahou, v trhlinách kolotá žhavá láva mladého Marsu, obřímí ramena vymačkávají horninu a pak taví obnaženou stěnu, skála se rdí višňovým žárem a posléze v kotoučích rudého dýmu pod ohnivým dechem tvora bíle plane a je tvárná jako vosk.

Ano, teď je ten správný okamžik, gigant napul skrytý v oblacích strusky a rozžhavených par se neobratně otáčí, těsný kaňon prská ve švech, zvrchu se řítí laviny rudého písku a on je v křečích pěchuje po miliónech tun pod sebe, vbodáváje se stále zuřivějším pohyby do hořící skály.

Křeče sílí, ramena bijí kolem sebe, až gejriry písku vystřikují na oběžnou dráhu, planeta se halí do nachu globální písečné bouře -- a konečně je biomechanické vajíčko sneseno, konečně je fixováno do rychle tuhnoucí horniny jako vzácný drahokam, spící zárodek budoucího giganta...

Náhlá bolest hlavy přiměla Voronova, aby ji uvnitř simplexové přílby přitiskl k prsům. Mezi tupými špicemi bot o dvě stě padesát metrů níže se hnedě odráželo dno kaňonu. Naštěstí nikdy netrpěl závratí, a proto se klidně díval dál.

"Děmjane, Džordž má pravdu," oslovil ho známý hlas. "Sjeď dolů. Já už jsem tady. Maminka ti chce poděkovat."

Zapátral zrakem v propasti pod sebou, ale jakmile rozpoznal svůj šerp a u něho tři drobounké postavy, uhnul zrakem.

Zase jsme, Petroviči, prohráli, pomyslel si, zase jsme prohráli. Pořád ta věčná otázka. Mají se lidé k pokroku nutit násilím? A tedy k dobru, připustíme-li, že pokrok dobro je? Anebo vždy, když tato otázka vyvstane, je to znamení, že se jedná o falešný pokrok, o falešné dobro, za nímž je ukryta dobře utajená staronová touha po moci?

To byl tvůj problém, Petroviči. Chtěl jsem ti s ním pomoci, protože jsem si myslel, že já žádný nemám a nikdy mít nebudu.

Zavadiil kyslíkovým tankem o stěnu.

Jaký je vlastně jeho problém? Tentýž a přece jiný. Obtížnější. Vždyť on ani není schopen rozeznat dobro od zla. Co je vlastně černé a bílé zde v Tithoniově roklí, kde se ani nedá rozpoznat živý a mrtvý člověk?

Bude muset napsat hlášení o tom všem, co se tady dnes stalo. Ale ví to vůbec?! Budou po něm chtít, aby navrhl další postup. Ale co má navrhnout?! Co mohou zjistit sebezpečnější a sebevybavenější expedice? Ztroskotají na téže otázce jako on. Zničit nebo nezničit?

Znovu zapátral očima v propasti pod nohama. Jeho pozornost upoutal Vtavův šerp. Z té výše to vyhlíželo, jako by kráčekdu skotučilo s malým bílým štěnětem. Rozeznal i podlouhlý zlatý a červený balvan, kolem kterého si ta umělá dvojice hrála. Výtvar člověka a zřejmě výtvar toho neznámého. Vrátila se mu znovu představa netvorného giganta a on ji s odporem zahnal. Přepnul zvětšení.

Proboha, vždyť tam leží Ratanen.

"To zvíře vlk se nedá chytit," vzteklym sopránem si teta Nancy usurpovala přenosový kanál pro sebe.

Na ten výkřik se Vtava, po kolikáté už, přiměl k otočení. Jaké děsivé překvapení ho čeká teď? Co zas uvidí?

Jeho stroj poskakoval překvapivě blízko. Asi sto padesát metrů od něho se točil dokolečka a kryl nějakou hromádku před dotírajícím Fenrim. Manipulátory bičovaly atmosféru jako lopaty větrného mlýna ve vychřící, to vše v marné snaze uchopit šedostříbrné vlčí tělo. Kovové pařáty jím volně pronikaly, jako kdyby se bláznivý rybář rozhodl přelévat moře sítí. Pítvorná podívaná, neboť, i když to bylo zbytečné, vlk se pokoušel kovovým čelistem uniktout.

"Člověk Ratanen nejeví známky života!" zaječela teta Nancy.

"Džordži, příkaz nula trojce, ať vynese Ratanena ze stínu - a nastup do ní. Tady končíme!" vykřikl Děmjane ve Vltavových sluchátkách.

Bylo to čiré týrán mozku. Musel se přinutit vydat poslušnost logicky na sebe navazujících příkazů. Poručil šerpu, aby Ratanenovo tělo uchopil pravým manipulátorem a vyzvedl do šestimetrové výše. I to bylo skoro málo, neboť Fenriho tesáky se zatínaly do prázdnoty těsně pod zavěšeným břemenem. Se slepou zuřivostí vyskakoval vlk s napjatým tělem do čtyřmetrové výše, jako útočící žralok se přetáčel břichem vzhůru, vlnil se jako had, aby se vyhnul doteku levého manipulátoru, jimž se ho

vykující teta Nancy pokoušela lapit, tělo ztrácelo proporce, krčilo se a natahovalo, jako by bylo namalováno na průhledné fólii, kterou kdosi muchlá, a modře jiskřilo v místech, kde bylo proniknou ocelovým pařátem šerpu, a vždy kočkovitě dopadalo na všechny čtyři.

Vyčkal na vhodný okamžik, ze zadu se vyšplhal po nohou stroje na záda a kolem P-batochu se pak škrábal do prohlubně mezi kopulí a špičkou oranžové kapky.

Poté tam obkročmo usedl jako poháněč velbloudů a nechal se nést na východ, trosečník rozprášené karavany, ve sluchátkách slyšel Děmjana, jak likviduje lanovku, a aniž by sklídl nářadí, jak nasedá do kráčedla a následuje jeho stopy. Měl doprovod, z korespondence pochopil, že Mel, jeho matka i voják jdou za strojem.

Čekal na Děmjana těsně za hranicí stínu. Poznal ji snadno, teplota vystoupila skokem téměř o šedesát stupňů, segmentové číslice automaticky promítané na zorné pole přílby ukazovaly mínus padesát tři stupňů, a co důležitějšího, Fenri, který vytrvale se zvednutou hlavou, krvavé oči upfeny na vztyčený pravý manipulátor, klusal za šerpem, se náhle zastavil. A poté se začal rozplývat, šedl a tmavěl, ale při tom všem průhledněl, až zbyl pouze hladký cihlově červený povrch.

"Tatínku, proč mě znovu zabíjíš?!" protal prostor přílby najednou zoufalý dětský křik a Vltava tlačítkem okamžitého stopu zablokoval kráčedlo. Leč ve sluchátkách už bylo jen ticho.

"Není to člověk, Džordži," zasáhl Voronov.

"Proboha, mlčí!"

Pak napínal sluch, ale sluchátka jenom tiše šuměla. Ponořil se do toho šumotu, skryl se pod jeho hladinou, byla to útěcha - naslouchat hlasu skutečně mrtvé hmoty, vědět, že to šumi excitované elektrony, vířící všude kolem a i v něm podle jednoznačných zákonů termodynamiky. Aspoň něco se chovalo normálně, otupený mozek se zase zmohl na myšlenku, a tak přemohl nutkání, aby otočil šerp a vrátil se do stínu. Jak řekl Děmjana, není to člověk. Není to člověk, není to člověk, opakoval si stále dokola. A musí se věnovat Keimimu.

Ještě než dorazil Voronov, podařilo se mu vtáhnout Rataneovo tělo do šerpu a použít medan. Analyzátor bohužel potvrdil, co již tušil. Keimi byl mrtev, ač skafandr neměl trhlinu. Víří zuby se ho ani netkly a Vltava pochyboval, zda by toho vůbec byly schopny. Diagnóza zněla na selhání srdce.

To zvíře nebylo hmotné v běžném slova smyslu, stejně jako osoby, které se vynořily za Děmjana šerpem. Přesto ale žily, a Vltava věděl, že Voronov bude za chvíli stát před obdobou jeho problému. Vlastně těžšího než jeho. Byli to přece lidé, kteří už jednou žili, které měl rád a kterých si vážil.

A proto váhal s jejich likvidací. Zastavil svůj šerp přesně na hranici. Skalní stěna za siluetou stroje byla nyní černá a chmurná. Místo, kde tkvěl Nortonův valoun, generátor všech těch jevů a Melův hrob zároveň, již zaniklo v hlubokém stínu.

"Džordži, co mám dělat?" snad poprvé, co ho znal, postřehl Vltava v Děmjana hlasu bezradnost a náznak paniky. Zasklením kopule bylo vidět jeho obličej a Vltava věděl, koho tak upřeně pozoruje.

Voják stál tak, jak ho uviděli poprvé. Kalašnikovův samopal měl opět kolem krku a granáty u pasu se blyštěly stejně mastně jako ostří polní lopatky nad levým stehnem. Na rozdíl od paní Nortonové, jež přímo zářila mateřskou láskou, byl jeho obličej sklíčený. Měl se tvářit rozpačitě a Vltava si uvědomil, že ještě zdaleka nejsou z Bradburyho stínu venku. Tedy Děmjana.

Oba zapomněli, že oni je slyší.

"Na co čekáš?" promluvil drsně voják. "Oba víme, co musíš udělat. Stejně se mě nezbovíš, jsem v tobě navěky. Jako mnoho dalších lidí. Děkuji ti za ně za všechny. Že nezapomínáš," řekl prostě. "Dnes jsi nemohl udělat víc. Chci ti to ulehčit, odejdu sám. Už jednou jsem to dokázal," dodal se širokým úšklebkem a poté si přetáhl samopal na záda, uvolněnými rukama srovnal přílbu a dopnul její podbradník, kýbl hlavou, jako by si sám sobě něco schválil, a rázně se otočil. Nezvířilo se ani jediné zrtno limonitu, a ani pak, když pochodoval ke skalní stěně, jeho postava byla menší a menší, zůstávalo za ním dno Tithoniovy rokly hladké. Beze stop.

"Pět kroků zpět," zavelel Voronov vyschlým hlasem a po celou dobu, kdy šerp nemotorně couval k Vltavě, bylo slyšet v reproduktoru jeho přerývaný dech.

"Děmjane, ti dva zmizí," vyhrkl náhle Vltava. "Budou tady existovat navěky." Skutečnými Mart'any, došlo mu s ohromením.

"Ano," volala ze vzdálenosti patnácti metrů paní Nortonová vesele, "ted' už mi nikdo Mela nevezme. Žádná ošklivá geologie a kosmonautika. Nikdy se ode mne nevzdálí. Budeme navždy spolu. Není to nádherné?" hlaholil její alt a jako by se jim chtěla odměnit, nechala sklouznout norkovou štolu na předloktí a odhalila svá překrásná ramena. Rozpačitý Mel postoupil o tři kroky a poté zvedl ruku dlaněmi dopředu, jako by se opíral o

skleněnou stěnu.

"Odpusťte mi to, kamarádi," volal i on, "ale já nemohl jinak. Já nechci, aby měl Bradbury pravdu... Džordži, ty mně přece rozumíš," s točil pohled k levému šerpu. Červené slunce se již sklánělo, dno kaňonu potahovaly stíny, rudohnědé jako ssedlá krev, a oba zaprášené stroje se tyčily nad pustým dnem--sesazení bohové, osamělí a nepotřební jako moai na Velikonočním ostrově.

I přes tupou bolest hlavy Vltava rozuměl. Bradburyho stín. Každý si ho nese na duši, každý si pamatuje hanebné chvílky svých selhání a trpí za omyly předků. To jsou totiž ty pravé majáky k lidství, onen rozměr, kterým je pak nutno poměřovat vlastní život. V tom je úděl člověka -- a jak byl unaven, nedokázal posoudit, zda to, co učinil Norton, že se totiž svého stínu zbavil, je hrdinství či zbabělost. Pravda, má čisté ruce, odmítl se chovat stejně jako jeho krajan v té knize -- avšak zároveň se zbavil zodpovědnosti a sounáležitosti s tápajícími a chybujícími, přestal být lidským nejen fyzicky...

Díval se za odcházejícími Mart'any, ženou ve večerní toaletě a muži v kovbojském, až se ztratili v temnotě pod skalní stěnou. Kolik milionů let tam budou spolu popocházet, čím se zabaví v těch nekonečných eonech času, než se dočkají vyhasnutí Slunce? Nebo zaniknou o něco dříve, až to tělo tam, v zavalené jeskyni, se rozpadne v prach?

Nevěřil tomu. Paní Nortonové se splnil sen všech matek, napadlo ho ještě, má nyní pro sebe svého syna navěky.

V kaňonu se již ujímala vlády noc, a když otáčeli šerpu, povšiml si Vltava osamělé hvězdy na fialovém nebi. Za hodinu, za dvě, až ochlazená atmosféra dovolí zvířenému prachu usednout, obloha bude tmavě modrá a objeví se na ní tisíce hvězd, ale pro něho a pro Děmjana zůstane důležitá právě tahleta. Marská jitrěnka Země.

Průzor P-batochu byl naštěstí pokryt jinovatkou. Mohl zapomenout na jeho zmrazený obsah. Zárodek dalšího stínu, uvědomil si, protože přijdou dny, kdy se vyčítky, že Keimi dal svůj život za jeho, stanou neodbytnými.

Ve svitu reflektorů si klesli cestu z Tithoniovy rokly. Šerpy postupně vystupovali z jedné terasy na druhou. Jejich vnitřky se opět rozvoněly pachem mazadel a olejů, periodicky se ozývalo supění kompresorů a klapaly zpětné ventily plunžrů, zněly varhánky tyristorových regulátorů, v tabulkách pancéřového skla se matně odrážela rubínová a smaragdová očka a vysílačka vyplivovala čím dál tím naléhavější výzvy, hysterické otázky. Kuntzova zapřísahání a Björnove kletby, vše prokládáno naslepo vyhlašovanými oznamy se souřadnicemi kóty, kde jsou pro ně připraveny přídatné nádrže s palivem a kyslíkem.

To byl nedočkavý hlas Země, která stále kralovala na postupně se rozšiřujícím pruhu borůvkově modré oblohy. Hlas neodbytně zvědavý a dobytelský, ochotný obětovat cokoli poznání a z něho pramenící moci.

Avšak Voronov a Vltava mlčeli. Nevěděli, co tomu hlasu odpovědět.

Inka Jelínková:

JAK SE STAL MWAMBO SYNEM SLUNCE

Věc

Bílí duchové přiletěli - jak sami tvrdili - z jiných časů, v plechové bedně tři krát čtyři krát dva metry.

Bongové, kteří se jich ujali ve své lesní vesnici, neznali plech ani bedny, a tak nazvali onu podivnost prostě Věci, s velkým V.

Mwambo

Mwambo byl z celého kmene nejmladší a duchové si ho vyvolili mezi všemi pro jeho učenlivost a nabídl mu i své přátelství.

Mwambo se zpočátku duchů bál, ale brzy se otrkal a později ho bylo dokonce možno vidět, jak obezřetně, avšak důstojně vstupuje do Věci a dává si ukazovat všechna ta hejblata uvnitř.

Duchové

Duchové všechny ujišťovali, že jsou jen lidé, obyčejní lidé.